LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
DEN HAAG (Schev.) - VAN STOLKWEG 29 - TELEF. 55.23.50 - GIRO 41.22.35

BEREKENING VAN DE ONDERNEMERSBELASTING ALS AANVULLING OP RAPPORT NO 115 - "BEREKENING VAN DE WAARSCHIJNLIJKE RENTABILITEIT VOOR HET GEMIDDELD VEENKOLONIAAL BEDRIJF VOOR OOGST 1949, ALSMEDE VAN DE WAARSCHIJNLIJKE PRODUCTIEKOSTEN VAN ROGGE, HAVER EN FABRIEKSAARDAPPELEN"

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT BIBLIOTHEEK

In rapport no 115 is geen rekening gehouden met de ondernemersbelasting, welke met ingang van het belastingjaar 1947 ook voor de landbouwbedrijven geldt. Daar de ondernemersbelasting tot de zakelijke belastingen behoort, dienen de kosten in het rentabiliteitsoverzicht en de productiekosten van de afzonderlijke gewassen opgenomen te worden. De berekening stuit echter op een bijzondere moeilijkheid om welke reden in de laatste rapporten over kostprijzen alleen de belasting op grondslag van het bedrijfskapitaal is berekend.

Ondanks de hieronder te noemen moeilijkheid volgt hier een volledige berekening, die zo goed mogelijk bij de practijk aansluit.

De berekening van de ondernemersbelasting is gebaseerd op de volgende grondslagen:

1e de bedrijfsopbrengst
2e het bedrijfskapitaal.

Achtereenvolgens worden onderstaand de wijze van berekening van beide grondslagen en het belastingbedrag gegeven, terwijl op de bijlage I een gespecificeerde berekening is vermeld.

1. Grondslag bedrijfsopbrengst.

De bovengenoemde moeilijkheid is hierin gelegen dat de belasting die in een bepaald jaar betaald moet worden, gebaseerd is op de belastbare opbrengst van het afgelopen boekjaar. Echter mag de werkelijk betaalde belasting in het geval van een hoge winst niet ten volle in de kosten worden doorberekend. Het door te berekenen bedrag moet gebaseerd zijn op een redelijke winst. De werkelijke winsten over het afgelopen jaar waren ons nog niet bekend; evenmin het bedrag dat als een redelijke winst moet worden beschouwd. Derhalve hebben we ons gebaseerd op de in rapport 115 berekende winst van het jaar zelf. Een bezwaa hiertegen is dat deze winsten gelden voor bepaalde veronderstelde prijzen, en dat niet vaststaat dat deze prijzen verkregen zullen worden.

Verder zij opgemerkt, dat voor ondernemingen die niet vallen onder de vennootschapsbelasting, de winst verminderd wordt met f. 3000,-.

De rente van schulden langer dan een half jaar aangegaan, moeten bij de winst worden opgeteld. Met deze bepaling werd geen rekening gehouden. Uitsluitend de berekende rente werd bij de winst opgeteld.

Indien in de berekening ervan uitgegaan was dat de boer tevens eigenaar van het bedrijf is dan had de bruto-winst (d.i. in dit geval de winst vermeerder met de kosten van de grond) verminderd dienen te worden met 3% over de verkoopwaarder der onroerende goederen. In feite zou de aldus berekende ondernemersbelasting op vrijwel hetzelfde bedrag zijn uitgekomen als in het geval van een pachtbedrijf, waarvan hier is uitgegaan.

Het tarief geheven over de belastbare opbrengst bedraagt 4% van de eerste f. 2000,- en 5% van alle volgende bedragen van de op f. 100,- naar beneden afgeronde bedrijfsopbrengst.

2. Grondslag bedrijfskapitaal.

Het bedrijfskapitaal is het bij het einde van het boekjaar berekende eige vermogen volgens de aangifte van de vermogensbelasting, verminderd met

1e de verkoopwaarde van de onroerende goederen;
2e de waarde van de deelgerechtigheid in het kapitaal van andere ondernemingen;
3e de privé-vermogensbestanddelen voorzover uit de balans blijkt dat deze niet tot het bedrijfsvermogen zijn te rekenen;

en vermeerderd met 1e de schulden welke langer dan een half jaar zijn aangegaan

L1
115 B

Onder het bedrijfskapitaal wordt dus begrepen het kapitaal, vastgelegd in de dode- en levende inventaris en het zgn. omlopend kapitaal. In feite dus het kapitaal dat de pachter elk jaar nodig heeft om het bedrijf te voeren. Verde wordt geacht dat de werkelijke kapitaalbehoefte van het bedrijf niet wordt overtroffen en dat schulden langer dan een half jaar aangegaan niet aanwezig zijn. Het bedrijfskapitaal is dus gelijk aan de gekapitaliceerde rente, zodat dit kapitaal gevonden wordt door de uitkomst van 100 x berekende rente.

Ⓐ 28967 - '48 Het grondbedrag bedraagt 2 ‰ van het op f. 1000,- naar beneden afgeronde bedrijfskapitaal.

3. Belastingbedrag.

Het belastingbedrag is de uitkomst van de vermenigvuldiging van het samengestelde grondbedrag met een vermenigvuldigingscijfer. Dit vermenigvuldigingscijfer is niet voor elke gemeente even groot; het meest voorkomende cijfer is 2,4.

4. Wijziging van de productiekosten en de rentabiliteit.

Op bijlage II wordt een overzicht gegeven van de uitkomsten van de productiekosten per gewas en van de uitkomsten van het gehele bedrijf nadat de ondernemersbelasting in de berekening is opgenomen.

Aan de verdeling van de berekende ondernemersbelasting over de verschillende producten zijn deze moeilijkheden verbonden dat het karakter van de belasting tweeledig is en verder dat elk product in verschillende mate bijdraagt tot de totale winst en het benodigd bedrijfskapitaal voor elk van de producten niet gelijk is. Voor een juiste berekening zou het nodig zijn de redelijke winst van de afzonderlijke producten in het voorafgaande jaar te kennen. Mede omdat de ondernemersbelasting hier berekend moest worden op basis van de voorgecalculeerde winst in het jaar zelf lijkt ons de meest juiste oplossing om de belasting in evenredigheid met de bruto-opbrengsten der producten te verdelen. Globaal kan verondersteld worden dat de winst per gewas evenredig is met de bruto-kosten resp. bruto-opbrengst. Bovendien kan aldus de verdeling van de belasting over beide grondslagen op dezelfde wijze geschieden.

Samengesteld door:
J. Hoornweg,
Afd. Calculatie landbouw.

De Directeur,

(Dr J. Horring)

Bijlage I

BEREKENING VAN DE ONDERNEMERSBELASTING OP STANDAARDBEDRIJF.

Omschrijving	Geval A		Geval B	
	50% aardappelen in bouwplan	40% aardappelen in bouwplan	50% aardappelen in bouwplan	40% aardappelen in bouwplan
1. Grondslag bedrijfsopbrengst.				
a Totale bedrijfsopbr.(z.bijl. V)	f.24747,-	f. 22744,-	f. 24050,-	f. 22116,-
Totale kosten (zie bijl. V)	f. 21203,-	f. 19684,-	f.21203,-	f.29684,-
Berekende ondernemersbelasting	f. 384,-	f. 336,-	f. 312,-	f. 264,-
b Totale bruto-kosten	f.21587,-	f. 20020,-	f. 21515,-	f. 19948,-
Netto overschot (a - b)	f. 3160,-	f. 2724,-	f. 2535,-	f. 2168,-
bij: Ingecalc. handenarbeid v.d.boer	f. 2318,-	f. 2318,-	f. 2318,-	f. 2318,-
Arbeidsinkomen	f. 5478,-	f. 5042,-	f. 4853,-	f. 4486,-
bij: Berekende rente (zie bijlage V)				
Gewassen f. 325,-				
Vee f. 78,-				
Invent. f. 198,-	f. 601,-	f. 601,-	f. 601,-	f. 601,-
Totaal	f. 6079,-	f. 5643,-	f. 5454,-	f. 5087,-
af : Vrij van belasting	f. 3000,-	f. 3000,-	f. 3000,-	f. 3000,-
Belastbaar bedrag	f. 3079,-	f. 2643,-	f. 2454,-	f. 2087,-
Afgerond op f. 100,-	f. 3000,-	f. 2600,-	f. 2400,-	f. 2000,-
Tarief van de grondslag:				
4% van f. 2000,-	f. 80,-	f. 80,-	f. 80,-	f. 80,-
5% van > f. 2000,-	f. 50,-	f. 30,-	f. 20,-	f. —
Totaal	f. 130,-	f. 110,-	f. 100,-	f. 80,.
2. Grondslag bedrijfskapitaal				
$\frac{100}{4}$ x f. 601,- = f. 15025,-	f.15000,-	f. 15000,-	f. 15000,-	f. 15000,-
Tarief 2‰ van de grondslag	f. 30,-	f. 30,-	f. 30,-	f. 30,-
3. Belastingbedrag	2,4 x(f.130,- + f.30)= f. 384,-	2,4 x(f.110,- + f.30)= f. 336,-	2,4 x(f.100,- + f.30)= f. 312,-	2,4 x (f.80,- + f.30,-)= f. 264,-
4. Belasting in % v.d.bruto-opbr.	1,5 %	1,5 %	1,3 %	1,2 %
5. Belasting per ha cult. grond	f. 16,69	f. 14,60	f. 13,56	f. 11,47

Rapport No 115 (blz. 9)

a. DE KOSTPRIJZEN VAN DE AFZONDERLIJKE GEWASSEN.

Omschrijving	Rogge		Haver		Fabrieksaard.	
	A	B	A	B	A	B
10. Kostpr. p.100 kg excl. ondernemersbelasting	f.17,90	f.18,54	f.15,84	f.16,28	f.4,-	f.4,15
10. Kostpr. p.100 kg incl. ondernemersbelasting	f.18,28	f.18,86	f.16,14	f.16,53	f.4,08	f.4,20
Verschil	f. 0,38	f. 0,32	f. 0,30	f. 0,25	f.0,08	f.0,05

Rapport No 115 (blz. 12 punt 4)

Omschrijving	Geval A (zonder ondernemersbelasting) + 50% aard. in bouwplan		Geval A (met ondernemersbelasting) + 50% aard. in bouwpl		Verschil per ha	Verschil totaal
	per ha	totaal	per ha	totaal		
Netto overschot	f. 154,-	f.3542,-	f.137,-	f.3160,-	f.17,-	f.382,-
Ingecalc. v. handenarbeid v. boer	f. 101,-	f.2318,-	f.101,-	f.2318,-		
Arbeidsinkomen	f. 255,-	f.5860,-	f.238,-	f.5478,-		

Rapport No 115 (blz. 12 punt 5)

Omschrijving	Geval B (zonder ondernemersbelasting) + 50% aard. in bouwplan		Geval B (met ondernemersbelasting) + 50% aard. in bouwpl		Verschil per ha	Verschil totaal
	per ha	totaal	per ha	totaal		
Netto overschot	f. 124,-	f.2845,-	f.110,-	f.2535,-	f.14,-	f.310,-
Ingecalc. v. handenarbeid v. boer	f. 101,-	f.2318,-	f.101,-	f.2318,-		
Arbeidsinkomen	f. 225,-	f.5163,-	f.211,-	f.4853,-		

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
DEN HAAG (Schev.) - VAN STOLKWEG 29 - TELEF. 55.23.50 - GIRO 41.22.85

Rapport no 115

BEREKENING VAN DE WAARSCHIJNLIJKE RENTABILITEIT VAN EEN GEMIDDELD VEENKOLONIAAL BEDRIJF VOOR OOGST 1949, ALSMEDE VAN DE WAARSCHIJNLIJKE PRODUCTIEKOSTEN VAN ROGGE, HAVER EN FABRIEKSAARDAPPELEN.

De berekeningen, welke in dit rapport worden gegeven, zijn getoetst aan het oordeel van een Commissie van Advies.

Deze was als volgt samengesteld:

Ir H.T. Tjallema,	(Voorzitter)	Directeur van de Akker- en Weidebouw 's-Gravenhage
Ir T.A. Edzes,	Landbouwer	Sappemeer
H. Hilgenga,	Landbouwer	Drouwenermond (Dr.)
P. Kloen, Pzn,	Landbouwer	Wildervank
Ir J. Neuteboom	Leraar Rijkslandbouwwinterschool Veendam	
P. Schipper	Bestuurslid van de Algemene Nederlandse Landarbeidersbond Groningen	

Bovengenoemde commissie kon zich met de inhoud van het rapport verenigen.

De verantwoordelijkheid voor de berekeningen berust bij het Landbouw-Economisch Instituut.

De Directeur

M. Hoffing

(Dr J. Hoffing)

's-Gravenhage, 22 April 1949

Samengesteld door:
Ir J.A.W. van Heusden
Drs A.R. van Nes

366

2034533

28967 - 48

I. Inleiding.

In vorige rapporten werden de kosten volledig gebaseerd op administratief verkregen gegevens.

Tegen deze handelwijze valt aan te voeren, dat uit de gemiddelde bedragen niet valt af te leiden welke arbeidstijden, resp. kwantiteiten ermede corresponderen en dus moeilijk valt te controleren of de administratief doorgevoerde kostenverdelingen overal op de juiste wijze zijn uitgevoerd. Gebleken is, dat speciaal bij fabrieksaardappelen de kosten van pootaardappelen (vooral ook bij de teelt voor eigen gebruik) vaak niet zuiver konden worden afgesplitst.

Tevens is in het gemiddelde van een aantal bedrijven alle variatie van bouwplan en werkmethode, verkaveling enz. verwerkt. Het is derhalve heel moeilijk, zo niet onmogelijk, de representativiteit van het gemiddelde te beoordelen.

Thans is een andere werkwijze gekozen, waarbij werd uitgegaan van een "standaardbedrijf", waarmee bedoeld wordt een bedrijf waarvan de grootte, het bouwplan, de verkaveling, de grondsoort enz. typerend voor de streek zijn. Ook werd hiervoor een werktuigenbezetting aangenomen, welke op dat bedrijf is afgestemd, doch bij de opstelling ervan werd rekening gehouden met de variatie in werktuigenbezetting op de andere bedrijven.

De arbeids- en paarde-uren, welke de verschillende gewassen vereisen, werden theoretisch uit de arbeidstijden, benodigd voor de afzonderlijke bewerkingen opgebouwd. Ook de andere kostenfactoren werden theoretisch berekend. Doch deze berekeningen werden uitgevoerd op basis van de gegevens, welke uit de kostprijsboekhouding werden verkregen.

In bijlagen VII A t/m C worden de theoretische berekeningen vergeleken met de bedragen zoals deze voor oogst 1946 en 1947 uit de kostprijsboekhouding zijn verkregen.

Tevens is het een vereiste de berekende productiekosten en kostprijzen voor de afzonderlijke producten te zien in het kader van het bedrijf als geheel.

Bij de berekeningen in dit rapport zijn alle kosten tot in bijzonderheden gedetailleerd. Met behulp hiervan is het mogelijk de finantiële resultaten van het standaardbedrijf te berekenen zoals deze zouden zijn bij elk prijsniveau, bij elk opbrengstniveau en bij elk bouwplan, dat als basis genomen kan worden.

Allereerst was het van belang om na te gaan in hoeverre de totale finantiële resultaten van de kostprijsbedrijven, welke in 1947 vrij veel zaaizaad en pootgoed voortbrachten, voor oogst 1947 gemiddeld afweken van die van het standaardbedrijf.
In bijlage V, sub A wordt de rentabiliteit van het standaardbedrijf berekend bij de werkelijke kg-opbrengsten, welke op de kostprijsbedrijven bij oogst 1947 gemiddeld werden verkregen en bij de kosten, zoals deze op het standaardbedrijf voor oogst 1947 werkelijk zouden zijn gemaakt.

Een vergelijking van deze berekening voor het standaardbedrijf met de werkelijk geconstateerde gemiddelde rentabiliteit van de kostprijsbedrijven voor oogst 1947, wordt gegeven in bijlage VI A. Uit deze nacalculatie blijkt dus de invloed van de zaaizaad en pootgoedteelt op de kostprijsbedrijven in dat oogstjaar.

In de tweede plaats diende te worden vastgesteld welke uitkomsten het standaardbedrijf voor oogst 1949 vermoedelijk zal geven. Dit is berekend in bijlage V, sub B. Hierbij werd van "genormaliseerde opbrengsten" uitgegaan d.w.z. opbrengsten welke onder gemiddelde weersomstandigheden op het redelijk goed geleide bedrijf mogen worden verwacht. Verder werd deze voorcalculatie uitgevoerd voor de waarschijnlijke prijsverhoudingen voor oogst 1949, waarbij de prijzen van de landbouwproducten gelijk aan de huidige richtprijzen werden gehouden. Voor 1949 werd een vooroorlogse bemesting ingecalculeerd.

In de derde plaats is het interessant om na te gaan, hoe de finantiële uitkomsten zullen zijn bij een geringere aardappelverbouw. Bij de berekening sub B, werd ± 50% aardappelen in het bouwplan aangenomen. In bijlage V sub C is nu ook nagegaan hoe de finantiële resultaten in 1949 zullen zijn, bij ± 40% aardappelen in het bouwplan.

In de vierde plaats is er nog een ander belangrijk punt. De verschillen tussen de nacalculatie, (sub A) en de voorcalculatie (sub B) worden enerzijds veroorzaakt door prijswijzigingen, doch anderzijds door opbrengstverschillen (lage graanopbrengsten en hoge aardappelopbrengsten in 1947!) en door verschillen in gebruik van meststoffen (voor 1949 werd een vooroorlogse bemesting aangenomen, terwijl dit in 1947 nog niet het geval was).

Daar het van belang is vast te stellen in hoeverre wijzigingen in het prijs- en kostenpeil sedert 1947 de rentabiliteit van het veenkoloniale bedrijf beïnvloeden werd in bijlage V, sub D nog een berekening gemaakt voor het geval dat voor oogst 1947 ook de vooroorlogse bemesting zou zijn gegeven en de genormaliseerde opbrengsten zouden zijn verkregen. Hierbij werden 50% aardappelen in het bouwplan verondersteld. De verschillen tussen de berekening sub B en sub D geven dus uitsluitend de invloed van veranderingen in het prijs- en kostenpeil weer.

Samengevat wordt in bijlage V dus de rentabiliteit van het standaardbedrijf berekend voor de volgende gevallen:

A. Werkelijke opbrengsten, werkelijke kunstmestgiften en werkelijke prijsverhoudingen van oogst 1947 (50% aardappelen in het bouwplan).
B. Genormaliseerde opbrengsten, vooroorlogse bemesting en waarschijnlijke prijsverhoudingen van oogst 1949 (50% aardappelen in het bouwplan).
C. Idem bij 40% aardappelen in het bouwplan.
D. Genormaliseerde opbrengsten, vooroorlogse bemesting bij de prijsverhoudingen van oogst 1947 (50% aardappelen in het bouwplan).

II. Het standaardbedrijf waarvan werd uitgegaan.

Uitgegaan werd van een gemiddeld Veenkoloniaal bedrijf. Het grondgebruik werd als volgt aangenomen:

	± 50% aard. in bouwplan	± 40% aard. in bouwpl.
Granen: Rogge	6,0 ha	8,0 ha
Haver	3,0 ha	4,0 ha
Fabrieksaardappelen	10,9 ha	8,2 ha
Pootaardappelen (voor eigen gebruik)	1,1 ha	0,8 ha
Voederbieten	0,2 ha	0,2 ha
Grasland	1,8 ha	1,8 ha
Totaal	23,0 ha	23,0 ha

Stoppelgewassen

stoppelklaver	4 ha	(hoofdzakelijk groenbemesting)
stoppelknollen	0,5 ha	(veevoer)
stoppelrogge	4 ha	(groenbemesting)

De veestapel werd als volgt aangenomen:

2 werkpaarden
2 melkkoeien
1 pink
1 kalf

Varken(s) en kippen werden buiten beschouwing gelaten.

Het was logisch geweest, 1 ha suikerbieten in het bouwplan te veronderstellen met het oog op een goede werkverdeling. Eenvoudigheidshalve werd dit gewas achterwege gelaten.

De oppervlakte stoppelgewassen is vrij ruim gesteld in verband met de neiging welke bestaat om de teelt van groenbemestingsgewassen in de Veenkoloniën uit te breiden.

Een vergelijking met het bouwplan voor oogst 1947 op de geadministreerde kostprijsbedrijven is te vinden in bijlage VI A.

Wat betreft oppervlakte pootaardappelen voor de teelt van pootgoed voor eigen gebruik, werd gerekend met een uitpootverhouding van 1 : 10.

Tractorarbeid werd buiten beschouwing gelaten.

In de werktuigeninventaris welke voor het standaardbedrijf werd aangenomen, werd de variatie in werktuigenbezetting zoals deze in de Veenkoloniën voorkomt verwerkt.

Evenzo is bij het vaststellen van de uren welke benodigd zijn voor het oogsten van granen en poten van aardappelen rekening gehouden met de variatie in werkmethode.

Aangenomen werd tenslotte dat, behalve de boer, geen gezinsleden in het bedrijf medewerken. Het aantal werkuren (handenarbeid) van de boer werd op 2600 gesteld.

III. De basisgegevens.

De theoretische berekening werd opgesteld aan de hand van de tijdschrijfgegevens van de kostprijsbedrijven in de Groninger Veenkoloniën in 1942 en 1943 en aan de financiële- en tijdschrijfgegevens van de Veenkoloniale bedrijven, welke in 1946 en 1947 werden geadministreerd. De bedrijven waren als volgt over de Veenkoloniale gebieden verspreid:

	Groninger Veenkoloniën	Drentse Veenkoloniën	Overijsselse Veenkoloniën
oogst 1946	19	2	-
oogst 1947	20	10	11

IV. K o r t e b e s c h r i j v i n g v a n d e b e l a n g r i j k s t e p u n t e n v a n h e t r a p p o r t.

A. DE KOSTEN.

1. arbeidstijden rogge en haver.

In bijlage I worden de man-uren en paarde-uren voor rogge nader gemotiveerd aan de hand van de tijdschrijfgegevens van 1942, 1943, 1946 en 1947.

Onder "overige indirecte uren" worden de uren verstaan welke besteed worden aan drooghouden, onderhoud door eigen personeel, bemesting (incl. stalmest, excl. N.) In totaal is hiervoor 65 uren gerekend, uitgaande van de veronderstelling dat het aantal uren in 1947/'48 wat aan de hoge kant is geweest.

De uren voor oogsten zijn na de oorlog sterk verminderd, tengevolge van machinaal werken. Op de toenmalige kostprijsbedrijven werd in 1943 bijv. slechts 53% van de rogge met de zelfbinder gezicht, terwijl dit in 1946 voor 80% het geval was. De uren, welke thans voor oogsten zijn berekend, zijn gebaseerd op een gemiddelde van 80% maaien met zelfbinder, 15% maaien met de aflegger en 5% zichten met de hand.

Ook zijn in bijlage I de arbeidsuren voor haver aangegeven. Over het algemeen lopen de arbeidsuren van de granen niet veel uiteen.

Hieronder volgt nog een vergelijking van de directe arbeidsuren voor rogge en haver.

GEMIDDELD BESTEDE UREN PER HA VOOR ROGGE EN HAVER OVER DE JAREN 1939 t/m 1944 EN VAN 1946 EN 1947 IN DE GRONINGER VEENKOLONIEN.

	1939 t/m 1944		1946		1947	
	Rogge	Haver	Rogge	Haver	Rogge	Haver
Manuren						
Zaaien	8	9	7	9	7	9
Verplegen	12	30	8	18	10	12
Oogsten	95	89	78	73	59	70
Dorsen, bewaren en afleveren	14	19	9	14	10	10
Paarde-uren 1)						
Zaaien	7	9	7	9	8	9
Verplegen	4	7	4	7	3	4
Oogsten	27	32	34	36	29	29
Dorsen, bewaren en afleveren	2	2	2	2	1	1

1) incl. omgerekende t.u. (1 t.u. = 4 p.u.).

Op grond van bovenstaande cijfers werden de uren voor zaaien en verplegen van haver gezamenlijk 12 m.u. en 4 p.u. hoger gesteld dan van rogge. De uren voor oogsten zijn voor haver en rogge gelijk aangenomen, ondanks het feit dat de oogsturen van haver in 1947 belangrijk hoger waren dan van rogge.

De werkzaamheden ten behoeve van de granen worden in de Veenkoloniën vrijwel niet in accoord verricht.

Nog zij opgemerkt dat de uren voor oogsten van rogge en haver in de Drentse en Overijsselse Veenkoloniën gemiddeld voor 1947 aanmerkelijk hoger waren dan in de Groninger Veenkoloniën en dan in de theoretische berekening werd aangenomen.

Zij waren gemiddeld als volgt:

UREN VOOR OOGSTEN, OOGST 1947

	Groninger Veenkoloniën	Drentse Veenkoloniën	Overijsselse Veenkoloniën
Rogge	59	79	69
Haver	70	90	93

2. De arbeidstijden van fabrieksaardappelen.

Hiervoor wordt verwezen naar Bijlage II.
De aantallen uren voor grondbewerking en overige indirecte uren zijn uiteraard gelijk aan die van rogge, daar het hier een omslag over het gehele bouwland betreft.

De uren van poten zijn theoretisch afgeleid.
Bij het aantal uren benodigd voor verplegen werd er van uitgegaan dat zoveel mogelijk verplegingswerkzaamheden machinaal verricht worden. Het aantal uren voor wieden met de hand werd op 35 uur gesteld.
Wat evenwel de arbeidstijden van het oogsten en het afleveren betreft, geven de tijdschrijfgegevens onjuiste resultaten, daar de uren van de pootgoedteelt en speciaal ook de uren, welke besteed zijn aan het ongekeurde pootgoed voor eigen gebruik, in de boekhouding niet zuiver gescheiden konden worden gehouden van de uren van fabrieksaardappelen. Dientengevolge werden de arbeidsuren voor rooien en afleveren theoretisch gesteld.

Voor het rooien werd verondersteld, dat dit steeds volledig in accoord geschiedt, waarvoor ingevolge het C.A.O. contract 64 ct per rij van 70 m of f. 174,- per ha in rekening is gebracht. Aangenomen werd dat 70 m een gemiddelde perceelsbreedte is. Inclusief toeslagen voor zeer vuil land, doorweekte grond enz. is dit bedrag verhoogd tot f. 180,- per ha. In dit bedrag is het nazoeken begrepen. Voor oogst 1947 werden deze kosten gesteld op f. 170,- per ha. Voor loofeggen en branden, dat door de boer zelf geschiedt, werden 10 m.u. en 4 p.u. ingecalculeerd.

De uren voor afleveren bedroegen volgens de tijdschrijfadministratie in de Groninger Veenkoloniën respectievelijk 89 m.u. en 23 p.u. in 1946 en 120 m.u. en 49 p.u. in 1947. Deze aantallen zijn veel te hoog om redenen hiervoor uiteengezet.

Hierbij komt, dat in 1947 de uren voor afleveren tevens verhoogd werden tengevolge van de abnormaal lage waterstand, waardoor de wijken niet bevaarbaar waren.

Als gemiddelde werd voor afleveren 50 m.u. en 25 p.u. ingecalculeerd, hetgeen in bijlage II uitvoerig is gemotiveerd. Het gemiddelde werd genomen van een zeer gunstig en een zeer ongunstig geval.

3. De diverse kostenfactoren voor oogst 1949.

Voor een nadere motivering van loon, paarde- en werktuigkosten, de kosten van zaaizaad en pootgoed en van de bemestingskosten wordt verwezen naar bijlage III.

a. Loon

Uitgegaan werd van een gemiddeld uurloon van 73,5 ct zijnde de gemiddelde verdiensten voor vaste arbeiders op weekloon en losse arbeiders in uurloon. Dit bedrag is ook voor arbeid door eigen gezinsleden toegerekend.

Voor sociale lasten werd 23,5% berekend, behalve voor het rooien van aardappelen in accoord, waar het op 19% werd gesteld. In dit gebied behoeft voor accoordwerk geen vereveningsheffing te worden betaald. Bovendien werd ingecalculeerd de loonsverhoging en de meerdere sociale lasten, welke voortvloeien uit het instellen van het bedrijfspensioenfonds per 1 Mei 1949.

b. Paardekosten

De paardekosten werden in Bijlage III B berekend op f. 0,50 per uur. Dit lage bedrag wordt veroorzaakt door het hoge aantal werkuren, dat de paarden in de Veenkoloniën gemiddeld maken.
Voor het standaardbedrijf werd dit aantal op 1250 berekend.

c. Werktuigkosten.

In bijlage III C worden de werktuigkosten uitvoerig gemotiveerd. De gemiddelde vervangingswaarde werd op f.360,- per ha cultuurgrond becijferd.

d. Dorsen.

Wat de dorskosten betreft werd uitgegaan van een uurtarief van f.22,50 incl.personeel en persdraad. In verband met de invoering van het bedrijfspensioenfonds is dit bedrag op f.23,- gesteld.
De gemiddelde uur-capaciteit werd op ± 1200 kg verondersteld, zowel voor rogge als voor haver. Het aantal dorsuren per ha rogge werd op 2½ en voor haver op 3 uur aangenomen.

e. Zaaizaad en pootgoed.

In bijlage III D wordt een specificatie van het verbruikte zaaizaad gegeven. Voor rogge is uitgegaan van 150 kg zaaizaad per ha. Verder werd verondersteld, dat jaarlijks voor één perceel (1 ha) origineel zaad wordt aangekocht, waarvan het zaaizaad voor het volgend jaar wordt gewonnen. Voor haver werd de hoeveelheid zaaizaad gesteld op 140 kg, waarvan 90 kg aangekocht (1e nabouw). In verband met de nieuwe rassen, welke de laatste jaren zijn verschenen werd de zaaizaadverwisseling voor haver hoog aangenomen. Voor het pootgoed werd aangenomen, dat dit vrijwel volledig op eigen bedrijf wordt voortgebracht, hetgeen in overeenstemming is met de gegevens van de kostprijsbedrijven.

Verder werd verondersteld, dat dit pootgoed gemiddeld C-waardig is. De prijs werd gebaseerd op de gegevens vermeld in de circulaire van het B.E.A. dd.10 September 1948 inclusief de bewaarloon vergoeding.
Het te verpoten kwantum werd op 2150 kg genomen zijnde het gemiddelde van de maten 35/55 en 35/45.

f. Bemesting.

In **Bijlage III E** wordt een toelichting op de berekende bemestingen gegeven. **Uitgegaan werd** van de vooroorlogse werkelijk gestrooide hoeveelheden, waarvoor werd aangenomen:

	Rogge en haver	Aardappelen
Stikstof	80 kg N	140 kg N
Fosfaat	60 kg P_2O_5	60 kg P_2O_5
Kali	130 kg K_2O	190 kg K_2O

De kali werd evenwel op grond van de onttrekkingscijfers en niet volgens de gestrooide hoeveelheden toegerekend.

g. Coloradokeverbestrijding.

Wat de coloradokeverbestrijding betreft, zal dit jaar geen spuitplicht, doch wel een bestrijdingsplicht worden opgelegd. In overleg met de Plantenziektekundige Dienst werd de bestrijding gesteld op gemiddeld één halve bespuiting, resp. bestuiving. Als kosten werden hiervoor f.10,- per ha ingecalculeerd.

h. Pacht.

Voor pacht en onderhoud van bedrijfsgebouwen voor rekening van de pachter werden in de verschillende gebieden gemiddeld in het boekjaar 1947/1948 de volgende bedragen betaald:

	Pacht (na aftrek van de huurwaarde van de woning)	Onderhoud bedrijfsgebouwen
Groningor Veenkoloniën	97,-	2
Drentse Veenkoloniën	88,-	1
Overijsselse Veenkoloniën	75,-	5

Gemiddeld werd voor pacht, inclusief onderhoud f.95,- ingecalculeerd,

zijnde het gemiddelde van de Groninger en de Drentse Veenkoloniën. Volgens mededelingen van de Consulent voor Grond- en Pachtzaken is de gemiddelde pacht in de Overijsselse Veenkoloniën nl. hoger dan het gemiddelde van de kostprijsbedrijven. In werkelijkheid ligt de pacht tussen die voor de andere Veenkoloniale gebieden in.

B. DE OPBRENGSTEN.

Bij een kostprijsberekening zijn de opbrengsten, welke men tegenover de kosten aanneemt minstens even belangrijk als de kosten op zich zelf. Voor de kostprijsberekening moet worden uitgegaan van genormaliseerde opbrengsten, waarbij de invloed van gunstige of ongunstige weersomstandigheden is uitgeschakeld.

Evenwel zijn weinig opbrengstgegevens uit het verleden beschikbaar om de genormaliseerde opbrengsten op te funderen, terwijl de variatie van bedrijf tot bedrijf en van jaar tot jaar zeer groot is.

De genormaliseerde opbrengsten worden aangenomen voor het redelijk goed geleide bedrijf, welke opbrengsten iets boven het gebiedsgemiddelde liggen. Dit verschil met het gebiedsgemiddelde is te motiveren door het feit, dat de kosten gebaseerd worden op de gegevens van de kostprijsbedrijven. Indien, zoals doorgaans wordt aangenomen, de opbrengsten op deze bedrijven boven het gebiedsgemiddelde liggen, dan zullen de kosten op deze bedrijven gemiddeld ook iets hoger zijn dan bij het gemiddelde streekbedrijf.

Daar voor het vaststellen van de genormaliseerde opbrengsten geen goede basis aanwezig was, zijn deze opbrengsten in besprekingen met deskundigen vastgesteld als onder is aangegeven.

in kg/ha gemeten maat

	Groninger Veenkoloniën		Drentse Veenkoloniën		Overijsselse Veenkoloniën
	Redelijk goed gel. bedrijf	Gebieds-gemidd.	Redelijk goed gel. bedrijf	Gebieds-gemidd.	Redelijk goed gel. bedrijf
Rogge	3000	2900	2800	2700	2800
Haver	3700	3600	3600	3500	3600
Fabrieksaardappelen	29000	29000	28000	27000	29000

Op grond van bovenstaande cijfers werden de berekeningen uitgevoerd voor 2 combinaties van opbrengsten nl.

	Geval A	Geval B
Rogge	2900	2800
Haver	3700	3600
Fabrieksaardappelen	29000	28000

Op deze wijze komt ook tot uiting, welke invloed een meeropbrengst van 100 kg graan en van 1000 kg aardappelen op het bedrijfsresultaat heeft, veronderstellend dat de kosten gelijk zijn.

Stro-opbrengsten.

De stro-opbrengst van 1 ha rogge werd aangenomen op 4500 kg en voor 1 ha haver op 3800 kg.

Volgens de inzichten van het Bedrijfschap voor Hooi en Stro is het waarschijnlijk dat voor oogst 1949 de huidige stroprijs zich handhaaft. Dientengevolge werd de stroprijs op f.30,- per ton gehouden.

V. De resultaten van de productiekosten- en rentabiliteitsberekeningen.

a. DE VERMOEDELIJKE PRODUCTIEKOSTEN EN KOSTPRIJZEN VAN DE AFZONDERLIJKE GEWASSEN.

Hiervoor wordt verwezen naar bijlage IV A t/m C.
De resultaten zijn als volgt:

	Rogge		Haver		Fabrieksaardappelen	
	A	B	A	B	A	B
1. Opbrengst in kg per ha	2900	2800	3700	3600	29.000	28.000
2. Opbrengst per 100 kg	f. 21,-	f. 21,-	f. 17,50	f. 17,50	f. 4,75	f. 4,75
3. Geldopbrengst korrel	" 609,-	" 588,-	" 648,-	" 630,-	" 1378,-	" 1330,-
4. Geldopbrengst stro	" 135,-	" 135,-	" 114,-	" 114,-	" --	" --
5. Geldopbrengst per ha	f. 744,-	f. 723,-	f. 762,-	f.744,-	f.1378,-	f.1330,-
6. Bruto kosten per ha	" 654,-	" 654,-	" 700,-	" 700,-	" 1161,-	" 1161,-
7. Winst per ha	f. 90,-	f. 69,-	f. 62,-	f. 44,-	f. 217,-	f. 169,-
8. Winst in % v.d.brutokosten	13,8%	10,6%	8,9%	6,3%	18,7%	14,6%
9. Netto kosten per ha(6-4)	f. 519,-	f. 519,-	f. 586,-	f.586,-	f.1161,-	f.1161,-
10. Kostprijs per 100 kg	" 17,90	" 18,54	" 15,84	" 16,28	" 4,-	" 4,15

Voor nadere documentatie wordt verder verwezen naar Bijlage VII a t/m C en Bijlage VIII A t/m D., waarin de kosten zoals deze voor oogst 1949 zijn berekend zeer gedetailleerd worden vergeleken met de kosten zoals deze voor oogst 1946 en oogst 1947 uit de boekhouding naar voren kwamen. Hierbij moet er rekening mede worden gehouden dat deze kosten voor 1946 en 1947 op bepaalde oogstjaren betrekking hebben, terwijl de voorcalculatie voor oogst 1949 op gemiddelde weersomstandigheden betrekking heeft. Ook zijn voor fabrieksaardappelen de kosten voor oogsten en afleveren in de kostprijsboekhoudingen gemiddeld te hoog om redenen zoals hiervoor onder IV A-2 is uiteengezet.

b. DE RENTABILITEIT VAN HET GEHELE BEDRIJF.

Het is tevens van belang de productiekosten en de opbrengsten van de verschillende gewassen te bezien binnen het kader van de totale bedrijfsresultaten.

NACALCULATIE.

In Bijlage VI A worden deze voor de Veenkoloniale bedrijven over oogst 1947 gegeven, in vergelijking met de nacalculatie voor het standaardbedrijf. Er zij op gewezen dat bij dit overzicht de in eigen bedrijf voortgebrachte producten, welke weer in eigen bedrijf werden verbruikt niet onder de kosten of opbrengsten werden opgenomen.

Bijvoorbeeld is de haver welke, afkomstig uit eigen bedrijf, aan de paarden werd vervoerd, niet in de cijfers verwerkt, evenmin als dit het geval is met de vervoederde voederbieten enz. Dit overzicht heeft dus het karakter van een gewone fiscale boekhouding.

Echter is een uitzondering gemaakt voor zaaizaad en pootgoed. Voor zover dit in eigen bedrijf werd voortgebracht, is het enerzijds onder de opbrengsten als afzonderlijke post opgenomen, anderzijds in de betreffende kostenfactor verwerkt.

Uit bijlage VI A concludeert men dat een bedrijf dat geen zaaizaad en pootgoed voortbracht in 1947 ongeveer dezelfde winst per ha behaalde als een gemiddeld kostprijsbedrijf met een belangrijk percentage zaai- en pootgoed.

Het opbrengst-, zowel als het kostenniveau van het standaardbedrijf is echter f. 200,- lager.

De bedrijfsresultaten van oogst 1947 werden wel zeer beinvloed door de bijzondere omstandigheden in het zeer droge jaar - hoge aardappelopbrengsten, lage graanopbrengsten.

Door de zeer hoge fabrieksaardappelopbrengsten was het fiantiële voordeel van de pootaardappelteelt dat jaar niet veel groter dan van de fabrieksaardappelteelt. In de Groninger Veenkoloniën was de gemiddelde winst per ha fabrieksaardappelen volgens het kostprijsonderzoek f. 407,- terwijl deze per ha pootaardappelen gemiddeld f. 482,- bedroeg.

Bij de beoordeling van de resultaten dient er rekening mede te worden gehouden, dat op de kostprijsbedrijven in 1947 meer loon betaald werd dan de C.A.O. en aangeven (rooien van aardappelen in accoord!).

VOORCALCULATIE.

In bijlage VI B worden voor het standaardbedrijf de bedrijfsresultaten van oogst 1949 berekend bij genormaliseerde opbrengsten en bij een vooroorlogse bemesting. De berekening werd uitgevoerd bij + 50 % en bij 40 % aardappelen in het bouwplan (zie voor specificatie bijlage V, sub B en C).

De uitkomsten voor 1949 worden bovendien vergeleken met de theoretische rentabiliteitsberekening voor het standaardbedrijf voor het geval dat voor oogst 1947 dezelfde opbrengsten zouden zijn verkregen als voor oogst 1949 werd verondersteld en bij dezelfde bemesting, welke voor oogst 1949 werd aangenomen (zie voor de specificatie bijlage V, sub D).

Door vergelijking van de op deze wijze berekende rentabiliteit voor oogst 1947 met de vermoedelijke resultaten van oogst 1949 wordt een inzicht gegeven in de mate, waarin veranderingen in het prijs- en kostenpeil sinds oogst 1947 de rentabiliteit van het veenkoloniale bedrijf hebben beinvloed.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat de rentabiliteitsberekeningen als zodanig een globaal karakter hebben. Speciaal de kosten en de opbrengsten met betrekking tot de veestapel zijn globaal gesteld.

Voor gedetailleerde gegevens wordt naar Bijlage V verwezen.

Bij de berekeningen werd uitgegaan van de genormaliseerde opbrengsten van het geval A, waarbij dus de roggeopbrengst op 2900 kg, de haveropbrengst op 3700 kg en de aardappelopbrengst op 29.000 kg werd gesteld. Wanneer de opbrengsten van de granen 100 kg lager en de aardappelopbrengst 1000 kg lager wordt aangenomen (geval B) is bij dezelfde kosten de geldelijke opbrengst en dus ook het bedrijfsresultaat f.600,- à f.700,- lager.

Uit bijlage VI B valt te concluderen dat bij vermindering van de oppervlakte aardappelen van 52,2 % tot 39,1 % van de oppervlakte cultuurgrond de kosten per ha cultuurgrond met f.66,- de opbrengsten echter met f. 87,- verminderen. De bedrijfsresultaten zijn per ha cultuurgrond dus f. 21,- ongunstiger.

Een vermindering van de aardappeloppervlakte met ongeveer 10 % van de totale oppervlakte cultuurgrond betekent dus voor een gemiddeld bedrijf van 23 ha een vermindering van het bedrijfsoverschot met 23 x ± f. 20,- = ± f. 450,-.

In Bijlage VI B wordt tevens vergeleken de voorcalculatie met + 50 % aard. in het bouwplan met de theoretische berekening voor oogst 1947.

Hieronder wordt nog een samenvatting van de betreffende cijfers gegeven.

RENTABILITEITSOVERZICHT STANDAARDBEDRIJF (± 50% aardappelen in het bouwplan).

	Oogst 1947 Theoretische berekening gld	Oogst 1949 Voorcalculatie gld
Kosten per ha cultuurgrond		
Loon en sociale lasten	348,-	389,-
Overige kosten	542,-	533,-
Totale kosten	890,-	922,-
Opbrengst per ha cultuurgrond		
Granen	212,-	218,-
Fabrieksaardappelen	653,-	653,-
Opbrengst stro	45,-	45,-
Zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf voor volgende oogst	107,-	104,-
Melk en rundvee	53,-	56,-
Totale opbrengsten	1070,-	1076,-
Resultaat per ha cultuurgrond		
Winst per ha	180,-	154,-
Berekende arbeidskosten voor boer	89,-	101,-
Inkomen boer per ha	269,-	255,-

Hieruit blijkt, dat de arbeidskosten met f.40,- per ha cultuurgrond zijn gestegen wegens verhoging van het gemiddeld uurloon van 67 ct tot 73,5 ct en door de instelling van het bedrijfspensioenfonds (zie bijlage IIIA) (Er zij op gewezen, dat bij de rentabiliteitsberekening de kosten van het bedrijfspensioenfonds over een half jaar zijn ingecalculeerd). De overige kosten zijn iets gedaald vnl. door de post zaaizaad en pootgoed. Wat de opbrengsten betreft is de geldelijke opbrengst van de granen iets gestegen daar voor oogst 1949 als richtprijs is aangehouden f.21,-, tegenover f.20,- voor oogst 1947. De fabrieksaardappelprijs is voor beide jaren gelijk verondersteld, nl. f.4,75 per 100 kg (op basis van 400 gr.).

Bij deze veronderstelde prijzen van granen en aardappelen is de winst per ha cultuurgrond uiteindelijk voor oogst 1949 vermoedelijk f.26,- per ha lager dan zij volgens het kosten- en prijspeil van oogst 1947 zou zijn geweest. Het bedrag aan totale arbeidskosten dat voor de handenarbeid van de boer per ha cultuurgrond wordt ingecalculeerd is echter f.12,- groter dan bij het loonpeil van 1947. Hierdoor is zijn inkomen per ha cultuurgrond tenslotte f.26,- minus f.12,- = f.14,- kleiner dan het bij het prijs-en kostenpeil voor oogst 1947 zou zijn geweest.

VI. Slotbeschouwing.

1. De rentabiliteit van het veenkoloniale bedrijf wordt in de eerste plaats bepaald door de prijs van de fabrieksaardappelen. Nu de aardappelteelt zal moeten inkrimpen, neemt de betekenis weliswaar af maar toch worden de geldelijke inkomsten bij ± 40% aardappelen in het bouwplan nog voor ruim 50% door de aardappelen opgebracht (zie bijlage V, sub B). Een verandering van de aardappelprijs beïnvloedt daardoor in hoge mate de bedrijfsuitkomsten.
Ook zij naar voren gebracht, dat de aardappelopbrengst in kg het 10-voudige van die van rogge bedraagt, zodat per ha gewas een wijziging van de roggeprijs met f. 1,- gelijk staat met een wijziging van de fabrieksaardappelprijs met 10 cent.

2. Bij de huidige prijsverhoudingen is de teelt van fabrieksaardappelen meer winstgevend dan van granen. Bij een opbrengst van 2900 kg werd de winst van rogge per ha op f. 90,- becijferd, die van haver op f. 62,- (bij een opbrengst van 3700 kg) en van fabrieksaardappelen op f. 217,- (bij een opbrengst van 29000 kg).

3. Dientengevolge worden de winstmogelijkheden van het veenkoloniale bedrijf door het inkrimpen van de aardappelteelt beperkt. In bijlage V wordt berekend, dat wanneer de aardappeloppervlakte van ± 50% op ± 40% van de oppervlakte cultuurgrond wordt teruggebracht, de winst per ha cultuurgrond met f. 20,- vermindert of wel ± f. 450,- voor een bedrijf van 23 ha.

4. Op een gemiddeld veenkoloniaal bedrijf (het standaardbedrijf van 23 ha met ± 50% aardappelen in het bouwplan) bedraagt, bij bovenvermelde opbrengsten, het vermoedelijke kostenpeil voor oogst 1949 en de voor granen en aardappelen veronderstelde prijzen, de winst f. 154,- per ha cultuurgrond. Dit is voor het bedrijf van 23 ha f. 3542,-.
De bedrijfsleider werkt in de Veenkoloniën gewoonlijk volledig mee. Voor het geval dat van het gezin alleen de boer medewerkt, wordt voor zijn handarbeid, incl. bijbehorende sociale lasten f. 2318,- ingecalculeerd.
Het totale gezinsinkomen voor een bedrijf van 23 ha bedraagt dus f. 3542 + f. 2318 = f. 5860. Bij vergelijking van dit inkomen met dat van andere beroepen zij opgemerkt, dat uit dit inkomen de boer ook moet zorgen voor de oude dag en er ook de kosten voor ziekte, enz. uit moet bestrijden, welke kosten bij arbeid in loondienst gedeeltelijk door de werkgever worden gedragen.

5. Indien op het bedrijf in plaats van 2900 kg voor de rogge, 3700 kg voor de haver en 29000 kg voor de fabrieksaardappelen de opbrengsten gemiddeld niet hoger zijn dan resp. 2800 kg, 3600 kg en 28000 kg dan bedraagt de winst op het bedrijf ± f. 650,- minder dan in sub 4 is aangegeven, dus ± f. 2900,-. Het inkomen van de boer is dan ± f. 5200,-, ook weer bij 50% aardappelen in het bouwplan.

6. Het kostenpeil van het bedrijf is nog steeds stijgende tengevolge van het stijgen van de arbeidskosten. Weliswaar vertonen verschillende kostenfactoren een dalende tendentie (zaaizaad en pootgoedkosten, paardekosten, werktuigkosten) doch deze kostendalingen worden overtroffen door de stijging van de arbeidskosten. Door de stijging van de arbeidskosten wordt het bedrag, dat voor de handarbeid van de boer wordt toegerekend, ook hoger. Evenwel werd voor het standaardbedrijf (met ± 50% aardappelen) berekend, dat de boer voor oogst 1949 vermoedelijk f. 14,- per ha cultuurgrond aan inkomen derft tengevolge van de veranderingen in het prijs- en kostenpeil sedert oogst 1947 of voor het bedrijf als geheel 23 x f. 14,- = ± f. 320,-.

7. Samenvattend kan echter worden gezegd, dat de economische basis van het veenkoloniale bedrijf smaller wordt:

a) Door de inkrimping van de aardappelteelt.
b) Door de mindere mogelijkheden, welke de pootgoedteelt momenteel biedt.
c) Door de stijging van het kostenpeil.

8. De vermoedelijke kostprijzen, welke voor oogst '49 werden berekend, worden hieronder vermeld:

Gewas	Opbrengst per ha	Kostprijs per 100 kg
Rogge	2900 kg	f. 17,90
	2800 kg	" 18,54
Haver	3700 kg	" 15,84
	3600 kg	" 16,28
Fabrieksaardappelen	29000 kg	" 4,00
	28000 kg	" 4,15

-o-o-o-

TOELICHTING

1. D o c u m e n t a t i e a r b e i d s u r e n r o g g e.

	Groninger Veenkoloniën				Drentse Overijsselse		
	1942 (11 bedr.)	1943 (20 bedr.)	1946 (21 bedr.)	1947 (19 bedr.)	1947 (10 bedr.)	1947 (11 bedr.)	1948 (17 bedr.)
Manuren.							
Grondbewerking	36	37	46	42	40	42	39
Overige indirecte uren	65	75	45	67	75	76	.
Totaal indirecte manuren	101	112	91	109	115	118	.
Zaaien	8	7	7	7	8	6	7
Verplegen	22	10	8	10	8	9	7
Maaien, binden, hokken	76	94[1]	41[1]	56	79	69	60
Inhalen	33		34				
Dorsen (eigen personeel)	8	10	6	6	9	7	.
Bewaren en afleveren	4	6	3	4	3	6	.
Totaal directe manuren	151	127	99	83	107	97	.
Paarde-uren (incl. omgerek. tractoruren: 1 tu = 4 pu)							
Grondbewerking	45	50	58	54	58	52	45
Overige indirecte uren	8	9	6	10	11	11	.
Totaal indirecte paarde-uren	53	59	64	64	69	63	.
Zaaien	7	7	7	7	8	7	6
Verplegen	5	5	4	3	2	3	3
Oogsten	21	29	40	29	33	32	32
Afleveren	1	3	2	1	-	2	.
Totaal directe paarde-uren	34	44	53	40	43	44	.

1) Vergelijk gevolgde oogstmethoden (in % van totaal geoogste oppervlakte van alle bedrijven)

	1943	1946
Gezicht met binder	53%	80%
Gezicht met aflegger	9	15%
Gezicht met de hand	38%	5%

De omstandigheid dat in het jaar 1943 een zo grote oppervlakte met de hand gericht werd moet tevens gezocht worden in het destijds bestaande tekort aan trekkracht.

2. A r b e i d s t i j d e n v o o r o o g s t e n t/m o p h o k k e n.

a. Met zelfbinder	mu	pu
Kanten zichten	4½	-
Maaien (1 m, 3 p. 5½ u)	5½	18
Ophokken	13	-
Totaal	23	18

b. Met aflegger	mu	pu
Kanten zichten	3½	-
Maaien (2m, 2p, 7 u)	14	14
Binden	22	
Ophokken	11	-
Totaal	50	14

c. Met de hand	mu
Zichten	40
Binden	25
Ophokken	11
Totaal	76

Gewogen in de verhouding a : b : c = 80 : 15 : 5 verkrijgt men gemiddeld 30 mu en 17 pu.

R o g g e.

Arbeidsuren (zie **toel.1**)

Indirecte uren.	mu	pu
Grondbewerking	40	50
Overige indirecte uren	65	9
	105	59
Directe uren.		
Zaaien	7	7
Verplegen	10	4
Maaien, binden, ophokken (zie **toel.2**)	30	17
Inhalen	34	17
Dorsen (eigen personeel)	6	-
Bewaren, afleveren	4	2
	91	47
Totaal	196	106

H a v e r.

Arbeidsuren

Indirecte uren.	mu	pu
Grondbewerking	40	50
Overige indirecte uren	65	9
	105	59
Directe uren.		
Zaaien	9	9
Verplegen	20	6
Oogsten, dorsen, bewaren en afleveren (als bij rogge)	74	36
	103	51
Totaal	208	110

Voor documentatie arbeidsuren haver zie tekst.

T o e l i c h t i n g.

Bijlage II.

1. Documentatie arbeidsuren fabrieksaardappelen.

	Groninger Veenkolonien				Drentse Veenkol.	Overijsselse Veenkolonien	
	1942 (11 bedr.)	1943 (20 bedr.)	1946 (18 bedr.)	1947 (16 bedr.)	1947 (10 bedr.)	1947 (9 bedr.)	1948 (7 bedr.)
Manuren							
Grondbewerking	36	37	46	42	40	42	39
Overige indirecte uren	65	75	45	67	75	76	•
Poten	58	58	56	52	54	54	48
Verplegen	83	82	83	79	71	63	65
Paarde-uren (incl. omgerek. tractoruren: 1 tu= 4 pu)							
Grondbewerking	45	50	58	54	58	52	45
Overige indirecte uren	8	9	6	10	11	11	•
Poten	17	13	9	10	16	15	17
Verplegen	22	24	29	25	26	27	25

2. Poten: specificatie van de arbeidstijden.

Achter de ploeg [1]			Met de hand			Met plantgatenmaker		
Strepen trekken	3 mu	3 pu	Vooreggen	2 mu	2 pu	Vooreggen	2 mu	2 pu
Inleggen	28	-	Strepen trekken	4	4	Strepen trekken	3	3
			Dolen	60	-	Gaten maken	5	5
			Nabewerking	3	3	Inleggen	30	-
						Nabewerking	3	3
Totaal	31 mu	3 pu	Totaal	69 mu	9 pu	Totaal	43 mu	13 pu

Bij toepassing van de verschillende pootmethoden in de verhouding 4 : 1 : 2 krijgt men als gemiddelde 40 mu en 7 pu. Bij vergelijking van de uren gesteld voor 1949 met de uren gevonden uit de kostprijsboekhoudingen moet in aanmerking genomen worden dat voor oogst 1949 verondersteld werd dat een groter oppervlakte achter de ploeg gepoot zal worden, dan destijds het geval was.

1) De uren voor het ploegen zijn begrepen in de grondbewerking.

3. Verplegen met de hand.
Bij de huidige dure arbeidskrachten wordt zo weinig mogelijk met de hand gewied. Een ha handwieden kost ongeveer 20 mu. Verder wordt veelal nog een keer om de stammen gewied.

4. Afleveren.

a. Zeer gunstig geval: van hoop rechtstreeks in schip.
Prestatie: 2 scheppers en 2 kruiers 1000 hl in 10 uur.
Per ha is dit 500 hl in 5 uur of 20 mu.
Extra voor tijdelijke bedekking en minder gunstig gelegen percelen, welke men op gunstig gelegen bedrijven altijd heeft: 10 mu en 5 pu.
Totaal dus gemiddeld 30 mu en 5 pu.

b. Bedrijf met rij-afstand 500 m.
Met 4 man (2 scheppers en 2 voerlui) 500 hl in 10 uur.
Per ha dus 40 mu en 20 pu.
Als aardappelen onder dek zitten 5 mu extra.
Indien wipkar niet direct in schip gekiept kan worden: 10 mu extra.

c. Bedrijf met rij-afstand van 1000 m.
Met 6 man (2 scheppers, 3 voerlui en 1 man, die helpt bij inladen):
500 hl in 10 mu.
Per ha dus 60 mu en 30 pu.

d. Zeer ongunstig geval (afstand tot vaarwater 2 km)
6 paarden, 7 man (waarvan 3 halve krachten) + transporteur + 4 wagens (waarop per vracht 40 hl = 2½ ton) verschepen in 8 à 9 uur 500 hl.
(3 scheppers, 3 voerlui, 1 man helpt bij lossen).
Per ha nodig ± 70 mu en 50 pu.

L.E.I. 366. Voor gemiddelde omstandigheden wordt de aflevering begroot op 50 mu en 25 pu. Dit is het gemiddelde van de gevallen a en d.

Bijlage II.

F a b r i e k s a a r d a p p e l e n.

Arbeidsuren (zie toel. 1)

	mu		pu	
Indirecte uren.				
Grondbewerking	40		50	
Overige indirecte uren / drooghouden, bemesting (excl. strooien N), onderhoud enz.	65		9	
		105		59
Directe uren.				
Poten:				
Aanvoer pootgoed	3		1	
Poten (zie 2)	40		7	
		43		8
Verplegen:				
N strooien	6		1	
2 x eggen	3		3	
1 x overschoffelen	8		8	
2 x doorschoffelen	15		15	
Aanaarden	5		5	
Wieden met de hand (zie 3)	35		-	
Stuiven (éénmaal de halve oppervlakte)	1		-	
		73		32
Rooien.				
Met de hand aan wijk of laan geleverd, incl. nazoeken, accoordtarief f. 180,-				
Loof eggen en branden	10		4	
Afleveren.				
Gemiddeld benodigd (zie 4)	50		25	
		60		29
Totaal generaal		281		128

L.E.I.
366.

TOELICHTING OP DE BELANGRIJKSTE KOSTENFACTOREN.

De loonkosten.

Oogst 1949.

De verhouding van de arbeidsuren voor arbeiders op weekloon en voor arbeiders op uurloon is gelijk aan 2 : 1.

Het weekloon van arbeiders, welke 3 weken per jaar in accoord werken, bedraagt volgens contract f. 36,75 per week.

Bij een aantal werkuren per jaar van 2600 bedragen de loonkosten per uur f. $0,73^5$. Vermeerderd met de duurtetoeslag van f. 1,- per week of f. 0,02 per uur, geeft dit een uurloon van f. $0,75^5$.

Het uurloon van losse arbeiders bedraagt f. 0,68 vermeerderd met de loontoeslag van f. 0,02 per uur geeft een uurloon van f. 0,70.

Het gemiddelde uurloon bedraagt dus voor het jaar 1948/'49.

$$\frac{(2 \times 75^5) + (1 \times 70)}{3} = 73,5 \text{ ct per uur.}$$

Voor sociale lasten werd een percentage van 23,5% berekend. Dit bestaat uit de volgende kosten:

Ziektewet	2 %
Ziekenfondsverzekering	1,8 "
Vereveningsheffing	4,5 "
Kinderbijslag	6 "
Ongevallenwet	1,8 "
Ouderdoms- en invaliditeitsverzekering	1,5 "
Verlet, kort verzuim, vancantie	5,9 " 1)
Totaal	23,5 %

De kosten van verlet, kort verzuim, vacantie, enz. hebben betrekking op doorbetaling van loon voor uren, waarin niet gewerkt wordt. Het percentage van 5,9% werd ontleend aan de resultaten van de boekhouding over 1947/'48.

Voor aardappelrooien in accoord behoeft in de Veenkoloniën geen vereveningsheffing te worden betaald. Hier bedraagt het percentage sociale lasten dus 19%.

Kosten bedrijfspensioenfonds.

In bovenvermelde lonen en sociale lasten zijn de kosten van het bedrijfspensioenfonds, dat per 1 Mei 1949 in werking zal treden, niet begrepen. Deze kosten bedragen f. 2,50 per week, waarvan de helft bestaat uit een loonsverhoging van $2\frac{1}{2}$ ct per uur, waarover ook nog sociale lasten berekend moeten worden.

De resterende $2\frac{1}{2}$ ct vormen het aandeel van de werkgever in de totale premie.

Voor het bedrijfspensioenfonds werden voor de verschillende gewassen de volgende bedragen in rekening gebracht:

Granen:	uren na 1 Mei + 80 uur		
Aandeel werknemer:	Loonsverhoging	80 x $2\frac{1}{2}$ ct =	f. 2,00
" werkgever:	Bijdrage	80 x $2\frac{1}{2}$ ct =	" 2,00
	Extra soc. lasten voor $2\frac{1}{2}$ ct hoger loon:		
	$23\frac{1}{2}$ % van loonsverhoging à f. 2,00		" 0,47
		Totaal	f. 4,47 afgerond f. 4,-

1) In vroegere berekeningen werd deze 5,9% onder "loon" opgenomen.

Bijlage III A.

Fabrieksaardappelen.

A. Werkzaamheden in uurloon.

Uren na 1 Mei ± 130 uur.		
Aandeel werknemer: Loonsverhoging 130 x 2½ ct =		f. 3,25
Aandeel werkgever: Bijdrage 130 x 2½ ct =		" 3,25
Extra sociale lasten voor 2½ ct hoger loon 23½ % van loonsverhoging à f.3,25 =		" 0,76

B. Werkzaamheden in accoordloon.

Aandeel werknemer is begrepen in accoordtarief	
Aandeel werkgever: 3 weken à f.1,25 per week =	" 3,75
Totaal	f.11,01
afgerond	f.11,-

Oogst 1947.

Loonkosten. De berekening van het uurloon geschiedde op dezelfde wijze als voor Oogst 1949. Het weekloon van arbeiders werd gesteld op f.34,50, dit geeft een uurloon van f.0,69. Het uurloon van losse arbeiders bedroeg f.0,64. Het gemiddelde uurloon bedroeg dus voor het jaar 1947/'48:

$$\frac{(2 \times 69) + (1 \times 64)}{3} = 67 \text{ ct per uur.}$$

Voor sociale lasten werd hetzelfde percentage van 23,5 % aangehouden.

Bijlage III B.

P a a r d e k o s t e n

Op 10 bedrijven in de Groninger Veenkoloniën zonder jonge paarden waren de gemiddelde kosten per paard als onder is aangegeven.

	Resultaten bedrijfsboek-houding oogst 1947	Wijzigings-coëfficiënt	Voorcalculatie oogst 1949
Loon en sociale lasten	99,-	1,15	114,-
Afschrijving [1]	50,-	0,60	30,-
Rente	18,-	0,80	14,-
Verzekering	32,-	0,80	26,-
Ziektebestrijding	3,-	1,-	3,-
Diverse kosten	30,-	1,-	30,-
Krachtvoer: aangekocht	41,-	1,-	41,-
haver [2] (uit eigen bedrijf)	213,-	-,-	131,-
Ruwvoederkosten (incl. graslandkosten)	221,-	-,-	250,-
	707,-		639,-
af: stalmest	20,-		20,-
Resteert	687,-		619,-
Aantal werkuren	1250		1250
Kosten per uur	0,55		0,50

Het aantal paarde-uren op het "standaardbedrijf" is als volgt:

8 ha rogge à 106	= 848
4 ha haver à 110	= 440
9 ha aard. à 128	= 1152
0,20 ha voederbieten à 125	= 25
1,80 ha grasland à 10	= 18
0,50 ha stoppelkn. à 30	= 15
4,- ha stoppelrogge à 3	= 12
Rundvee (diversen)	= 15
Totaal voor 2 paarden	2525
Per paard	± 1250

[1] De aankoopprijs in 1947 bedroeg f.700,-, deze is thans gedaald tot f.500,-.

[2] Het krachtvoederverbruik was in 1947 als gevolg van de krappe ruwvoederpositie zeer hoog.
Verbruikt werd f.213,-: f.17,50: ± 1200 kg haver. Volgens de mening van de Commissie van Advies bedraagt het haververbruik onder normale omstandigheden gemiddeld 15 hl (750 kg) per paard per jaar).
De kosten worden dan 7,50 x f.17,50 = f.131,- per paard.

L.E.I.
366

W e r k t u i g k o s t e n .

Uitgegaan wordt van de volgende inventaris:

Werktuig	Aantal st.	Vervangingswaarde gld.	Afschrijving %	Afschrijving gld.
A. Toe te rekenen aan gehele bedrijf				
Luchtbandenwagen	1	1300	4	52
Wipkarren	4	1800	5	90
Ploegen	4	700	7	49
Cultivator	1	120	7	84
Eggen	4	400	5	20
Landrol	1/2	150	2½	4
Kunstmeststrooier	1/4	120	12	14
Maaimachine	1/4	125	5	6
Ruiters	25	60	12	7
Motor	1/2	200	4	8
Subtotaal		4975		334
B. Toe te rekenen aan graanteelt				
Zelfbinder	2/3	1200	7	84
Zaaimachine	1/2	325	5	16
Wiedmachine	1	300	5	15
Wanmolen	1/2	75	4	3
Subtotaal		1900		118
C. Toe te rekenen aan de aardappelcultuur				
Plantgatenmaker	1/3	150	5	8
Aardappelschoffeltuig	2	400	5	20
Aardappelzeef	1	50	5	3
Sorteermachine	1/2	200	7	14
Aardappelzeeftransporteur	1/4	250	7	17
Kiembakken	250	310	17	53
Subtotaal		1360		115
Totaal generaal		8235		567

De vervangingswaarde bedraagt per ha cultuurgrond 8235 : 23 = f. 360,-.

Rente.

De rente van werktuigen wordt berekend op 4% van 60% van de vervangingswaarde.

Per ha granen moet worden toegerekend:
2,4% van(4975:23) + (1900:12) = $\frac{2,4}{100}$ x (216 + 158) = f. 9,00.

Per ha aardappelen bedraagt de toerekening voor rente:
2,4% van(4975:23) + (1360:9) = $\frac{2,4}{100}$ x (216 + 151) = f. 9,00.

Afschrijving.

Per ha granen wordt voor afschrijving belast met:
(334:23) + (118:12) = f. 14,50 + f. 9,80 = f. 24,-.

Per ha aardappelen wordt toegerekend:
(334:23) + (115:9) = f. 14,50 + f.12,80 = f. 27,-.

Onderhoudskosten en de aanschaffing van klein gereedschap.

Deze kosten werden voor de granen en de fabrieksaardappelen gesteld op resp. f. 17,- en f. 24,- per ha, waarbij de uitkomsten van de bedrijfsboekhoudingen op de bedrijven van ± 23 ha als basis van berekening werden aangenomen.

Oogst 1947.

De kosten van afschrijving en rente worden voor oogst 1947 5% hoger aangenomen. De onderhoudskosten en de aanschaffing van klein gereedschap werden niet gewijzigd.

Z a a i z a a d e n P o o t g o e d.

Rogge.

Op 9 bedrijven welke voor oogst 1947 niet aan de keuring deelnamen, werd gemiddeld per ha verzaaid 50 kg aangekocht zaad (2de nabouw) + 87 kg afkomstig uit eigen bedrijf. Volgens de mening van de Commissie van Advies was 1947 een afwijkend jaar, aangezien geen origineel zaad beschikbaar was. In overleg met genoemde Commissie werden voor oogst 1947 de zaaizaadkosten voor rogge berekend op basis van de aankoop van origineel zaad voor ± 1 ha per bedrijf. De opbrengst van dit perceel wordt bestemd voor zaaizaad voor de volgende oogst. Voor dit zaaizaad uit eigen bedrijf werd f. 23,- per 100 kg in rekening gebracht. De berekening van de kosten voor oogst 1949 bij gemiddeld 7 ha rogge is als volgt:

1 ha :	150 kg à f. 40,-	= f. 60,-
6 ha :	6 x 150 kg à f. 23,-	= f. 207,-
	Totaal voor 7 ha	= f. 267,- d.i. per ha f. 38,-

De zaaizaadkosten voor rogge welke in het rentabiliteitsoverzicht over oogst '47 (zie bijlage V sub A) zijn aangehouden bedroegen:

50 kg à f. 32,70	(2de nabouw aangekocht)	f. 16,35
100 kg à f. 22,-	(uit eigen bedrijf)	f. 22,-
	Totaal	f. 38,50

Haver.

Op de 9 hierboven vermelde bedrijven werd verzaaid per ha:
108 kg aangekocht (1e nabouw).
53 kg uit eigen bedrijf.

De kosten per ha zijn gesteld op:

	Oogst 1949.		Oogst 1947.	
90 kg aangekocht à f. 30,-	= f. 27,-		90 kg à f. 29,-	= f. 26,10
50 kg uit eigen bedr. à f.20,-	= f. 10,-		50 kg à f. 20,50	= f. 10,25
Totaal	f. 37,-		Totaal	f. 36,50

Fabrieksaardappelen.

Doorgaans wordt voor fabrieksgewas het pootgoed op eigen bedrijf geteeld door eigen selectie (buiten de keuring om).
Voor oogst 1947 werd in de Groninger Veenkoloniën 2038 kg en in de Drentse Veenkoloniën gemiddeld 2200 kg verpoot. Uitgegaan werd van 2150 kg, d.i. het gemiddelde voor de maten 35/45 (2000 kg) en 35/55 (2300 kg).

Oogst 1949.

De aangenomen prijzen zijn gebaseerd op de telersprijzen, volgens de circulaire van de B.E.A. II dd. 10 September 1948 voor klasse C incl. bewaarloon.

Deze zijn: Voran	C 35/45	f. 10,30	Noordeling en	C 35/45	f. 9,50
	C 35/55	f. 8,60	Record	C 35/55	f. 7,50

Gewogen in de verhouding Voran : Noordeling + Record: 3 : 1 is de gemiddelde prijs
voor C 35/45 f. 10,10 en
voor C 35/55 f. 8,33.
De kosten voor het pootgoed per ha zijn:

	2000 kg C 35/45 à f. 10,10	= f. 202,-
	2300 kg C 35/55 à f. 8,33	= f. 192,-
Gemiddeld	2150 kg à f. 9,20	= f. 197,-.

Oogst 1947.

Voor Voran waren de prijzen voor oogst 1946 ten naaste bij gelijk aan die, welke hierboven werden aangenomen.
Voor Noordeling en Record waren ze 15% hoger. Laatstgenoemde rassen namen toen gezamenlijk ongeveer 1/3 van het areaal in. De pootgoedkosten bedroegen toen dus ± f. 205,-.

De teelt van pootgoed voor eigen gebruik.

De pootgoedkosten van de oppervlakte, waarop het pootgoed voor eigen bedrijf wordt geteeld, werd f. 100,- per ha hoger gesteld door de pootgoedkosten van een normaal fabrieksaardappelgewas. Als arbeidskosten voor deze oppervlakte pootgoed werden in de rentabiliteitsberekeningen van bijlage V de arbeidskosten van fabrieksaardappe-

B e m e s t i n g.

Deze wordt voor oogst 1949 verondersteld op vooroorlogs peil.
Als gemiddelde giften werden de volgende hoeveelheden aangehouden.

	Rogge	Haver	Aardappelen
Stikstof	80 kg N	80 kg N	140 kg N
Fosfaat	60 kg P_2O_5	60 kg P_2O_5	60 kg P_2O_5
Kali	130 kg K_2O	130 kg K_2O	190 kg K_2O

De stikstof wordt in overeenstemming met de gestrooide hoeveelheden toegerekend, fosfaat en kali worden verdeeld in verhouding tot de hoeveelheden welke de gewassen aan de grond onttrekken.

Wat fosfaat betreft is de hoeveelheid, welke de drie gewassen aan de grond onttrekken ongeveer gelijk, zodat eenzelfde hoeveelheid van 60 kg werd toegerekend. Voor zover meer dan 60 kg werd gestrooid, wordt verondersteld, dat het inhalen van de achterstand betreft.
Bij kali verhouden zich de hoeveelheden, welke rogge, haver en aardappelen aan de bodem onttrekken zich als 1 : 2 : 3. Op het bouwland van het "standaardbedrijf" wordt volgens bovenvermelde giften verstrooid:

rogge 8 ha x 130 kg = 1040 kg K_2O
haver 4 ha x 130 kg = 520 kg "
aard. 9 ha x 190 kg = 1710 kg "
Totaal 3270 kg "

De onttrekking uitgedrukt in de onttrekking van 1 ha rogge = 1 bedraagt:

8 ha rogge x 1 = 8
4 ha haver x 2 = 8
9 ha aard. x 3 = 27
Totaal 43

Per ha rogge bedraagt de toe te rekenen hoeveelheid dus: 1/43 x 3270 = 76 kg K_2O — afgerond: 75 kg

Per ha haver bedraagt de toe te rekenen hoeveelheid dus: 2/43 x 3270 = 152 kg K_2O — 150 kg

Per ha aard. bedraagt de toe te rekenen hoeveelheid dus: 3/43 x 3270 = 228 kg K_2O — 225 kg

Wat de giften voor oogst 1947 betreft volgt hieronder een overzicht van de hoeveelheden meststoffen, welke gemiddeld werden verstrooid. Ter oriëntatie zijn ook nog voor oogst 1948 in de Overijsselse Veenkoloniën vermeld.

in kg zuiver per ha

	Gr. Veenkol. oogst '47 (20 bedr.)	Drentse Veenkol. oogst'47 (10 bedr.)	Overijsselse Veenk. oogst'47 (11 bedr.)	Overijsselse Veenk. oogst'48 (7 bedr.)	Aangehouden bij standaardberekening 1947	Aangehouden bij standaardberekening 1949
Stikstof.						
Rogge	75	87	87	89	80	80
Haver	72	80	80	85	80	80
Fabrieksaardappelen	123	117	117	152	120	140
Fosfaat.						
Per ha bouwland	62	62	80	92	60	60
Kali. (per ha toegerekend)						
Rogge	48	57	60	155[1]	55	75
Haver	96	114	120		110	120
Fabrieksaardappelen	144	171	180		165	225

1) Gemiddeld per ha bouwland verstrooid met 60% hakvruchten. Dit kwantum komt ongeveer overeen met 65 kg K_2O voor rogge, 130 kg K_2O voor haver en 200 kg K_2O voor aardappelen.

Wat de overige bemestingskosten betreft werden deze uit de kostprijsboekhouding 1947 overgenomen nl. :

in gld/ha

	Groninger Veenkol.	Drentse Veenkol.	Overijss. Veenkol.	Gemiddelde
Kalkbemesting	3,-	4,-	1,50	.
Overige meststoffen	3,50	3,50	6,-	.
Stalmest	7,-	10,-	4,-	.
Compost	4,-	-	5,-	.
Groenbemesting	9,-	10,-	7,-	.
Totaal	26,50	27,50	23,50	26,-

Dit gemiddeld bedrag van f. 26,- werd bij de voorcalculatie ongewijzigd aangehouden. Over het algemeen vertonen deze kosten een kleine dalende tendenz (kalk-meststoffen, groenbemesting), doch aan de andere kant is het waarschijnlijk, dat de kosten door meerdere aanwending van deze bemestingen toenemen.

De prijzen van de kunstmeststoffen oogst 1949.

Stikstof.

Voor fabrieksaardappelen is het verbruik van de verschillende stikstofsoorten in de volgende verhouding aangenomen:

	Verbruiks-%	Prijs per Kg N.	Gem. prijs
Ammoniumnitraat	30	0,66½	
Chilisalpeter	10	0,94	0,70
Kalkammonsalpeter	50	0,68	
Zwavelz. ammoniak	10	0,66	

Voor rogge en haver werd van het volgende stikstofsoortenverbruik uitgegaan:

	Verbruiks-%	Prijs per Kg	Gem. prijs
Chilisalpeter	20	0,94	
Kalkammonsalpeter	65	0,68	0,77½
Kalksalpeter	15	0,91	

Fosfaat.

De voorziening van slakkenmeel is nog onvoldoende. Aangenomen werd, dat de helft van de behoefte hierdoor kan worden gedekt.
De gemiddelde prijs wordt dan : 50% à 0,53 (slakkenmeel) } Gemiddeld 0,48
50% à 0,43 (super) }

Kali.

Practisch wordt uitsluitend kalizout-40% gestrooid. Prijs per kg zuiver 0,31

Voor oogst 1947 werden voor N, P_2O_5 en K_2O dezelfde prijzen aangehouden.

PRODUCTIEKOSTEN ROGGE, OOGST 1949.

(Voorcalculatie)

Loon.			
196 uur à f. 0,73⅝		f. 144,-	
Extra voor kunstmeststrooien, wallen maaien		" 2,-	
Extra voor zichten binden en ophokken 20 uur à f. 0,10		" 2,-	
Sociale lasten 23⅓ % van f. 148,-		" 35,-	
Extra voor bedrijfspensioenfonds (na 1 Mei)		" 4,-	
			f. 187,-
Paardekosten.			
106 uur à f. 0,50			" 53,-
Werktuigkosten.			
Onderhoud en aanschaf klein gereedschap		f. 17,-	
Afschrijving		" 24,-	
Rente		" 9,-	
			" 50,-
Bindertouw.			
6 kg à f. 1,30 voor 80% van de oppervlakte			" 6,-
Zaaizaad.			
(Zie toelichting op blz. 22)			" 38,-
Bemesting.			
80 kg N à f. 0,77⅝		f. 62,-	
60 kg P_2O_5 à f. 0,48		" 28,80	
75 kg K_2O à f. 0,31		" 23,25	
Overige bemestingskosten		" 26,-	
Totaal			" 140,-
Dorsen.			
Tarief per uur (incl. personeel, draad of touw) Gemiddelde capaciteit per uur ± 1200 kg. Voor 2½ uur			" 58,-
Pacht.			
(Incl. onderhoud gebouw voor rekening van pachter)			" 95,-
Overige kosten.			
Rente omlopend kapitaal	f. 15,-		
Ontsmetting zaaizaad	" 2,-		
Emballageverzekeringen, diversen	" 10,-		
			" 27,-
Brutokosten			f. 654,-
Stro-opbrengst 4500 kg à f. 30,-			" 135,-
Nettokosten		f. 519,-	f. 519,-
Korrelopbrengst 2900 kg			2800 kg
Geldopbrengst bij f. 21,- per 100 kg		" 609,-	" 588,-
Winst per ha		f. 90,-	f. 69,-
Idem in % van brutokosten		13,8%	10,6%
Kostprijs per 100 kg.		f. 17,90	f. 18,54

Bijlage IV B.

PRODUCTIEKOSTEN HAVER, OOGST 1949.

(Voorcalculatie)

Loon.			
208 uur à f. 0,73⅝		f. 153,-	
Extra kunstmest strooien, wallen maaien		" 2,-	
Extra voor zichten, binden en ophokken 20 uur à f. 0,10		" 2,-	
Sociale lasten 23½ % van f. 157,-		" 37,-	
Extra voor bedrijfspensioenfonds (na 1 Mei)		" 4,-	
			f. 198,-
Paardekosten.			
110 uur à f. 0,50			" 55,-
Werktuigkosten.			
(zie rogge)			" 50,-
Bindertouw.			
(zie rogge)			" 6,-
Zaaizaad.			
(zie toelichting op blz. 22)			" 37,-
Bemesting.			
80 kg N à f. 0,77⅝	f. 62,-		
60 kg P_2O_5 à f. 0,48	" 28,80		
150 kg K_2O à f. 0,31	" 46,50		
Overige bemestingskosten	" 26,-		
			" 163,-
Dorsen.			
3 uur à f. 23,-			" 69,-
Pacht.			
Incl. onderhoud gebouw voor rek. pachter			" 95,-
Overige kosten.			
(zie rogge)			" 27,-
		Brutokosten	f. 700,-
Stro-opbrengst.			
3800 kg à f. 30,-			" 114,-
Nettokosten	f. 586,-		f. 586,-
Korrelopbrengst. 3700 kg		3600 kg	
Geldopbrengst bij 17,50 per 100 kg	" 648,-		" 630,-
Winst per ha	f. 62,-		f. 44,-
Idem in % van brutokosten	8,9%		6,3%
Kostprijs per 100 kg	f. 15,84		f. 16,28

Bijlage IV C

PRODUCTIEKOSTEN FABRIEKSAARDAPPELEN, OOGST 1949.
(VOORCALCULATIE)

Loon.			
Uurloon:			
281 uur à f. 0,735 =		f. 207,-	
Extra voor kunstmeststrooien, wallen maaien		" 2,-	
Sociale lasten 23½ % van f. 209,-		" 49,-	
			f. 258,-
Accoordloon.			
Rooien in accoord	f.180,-		
Duurtetoeslag 3 weken à f. 1,-	" 3,-		
Sociale lasten 19% van f.183,-	" 35,-		
			" 218,-
Extra voor bedrijfspensioenfonds			" 11,-
		Totaalloon	f. 487,-
Paardekosten.			
128 uur à f. 0,50			" 64,-
Werktuigkosten.			
Onderhoud en aanschaf klein gereedschap		f. 24,-	
Afschrijving		" 27,-	
Rente		" 9,-	
			" 60,-
Pootgoed.			
(zie toelichting op blz.22)			" 197,-
Bemesting.			
140 kg N à f. 0,70	f. 98,-		
60 kg P_2O_5 à f. 0,48	" 28,80		
225 kg K_2O à f. 0,31	" 69,75		
Overige bemestingskosten	" 26,-		
			" 223,-
Coloradokeverbestrijding.			
Een halve bespuiting, resp. bestuiving			" 10,-
Pacht.			
(incl. onderhoud gebouwen voor rekening pachter)			" 95,-
Overige kosten.			
Rente omlopend kapitaal	f. 15,-		
Diversen	" 10,-		
			" 25,-
Totale brutokosten		f.1161,-	f.1161,-
Opbrengst in kg (op basis 400 gr)	29000	28000	
Opbrengst in geld à f. 4,75 per 100 kg		f.1378,-	" 1330,-
Winst per ha.		f. 217,-	f. 169,-
Idem in % van de brutokosten		18,7 %	14,6 %
Kostprijs per 100 kg.		f. 4,-	f. 4,15

RENTABILITEITSBEREKENINGEN VOOR HET GEHELE STANDAARDBEDRIJF OOGST 1947 EN OOGST 1949

Bijlage V.

	A. Nacalculatie			B. Voorcalculatie			C. Voorcalculatie			D. Theoretische berekening		
	Oogst 1947 met 50 % aardappelen			Oogst 1949 met 50 % aardappelen			Oogst 1949 met 40 % aardappelen			Oogst 1947 met 50 % aardappelen		
Loonkosten	Omschrijving	Geh.bedr.	Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh.bedr.	Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh.bedr.	Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh.bedr.	Per ha cult.gr.
Arbeid	7000 m.u.à 67 ct =	f.4690,-		6751 à 73,5 ct =	f.4962,=		6434 à 73,5 ct =	f.4729,=		6751 à 67 ct =	f.4523,=	
Sociale lasten	23,5 % van f.4690,- =	f.1102,=		23,5% van f.4962,- =	f.1166,=		23,5% van f.4729,- =	f.1111,-		23,5% van f.4523,- =	f.1063,-	
Accoordloon	12 ha à f.170,- =	f.2040,=		12 ha à f.183,- =	f.2196,=		9 ha à f.183,- =	f.1647,=		12 ha à f.170,- =	f.2040,-	
Sociale lasten	19% van f.2040,- =	f. 388,-		19% van f.2196,- =	f. 417,-		19% van f.1647,- =	f. 313,-		19% van f.2040,- =	f. 388,-	
Bedrijfspensioenfonds alleen na 1 Mei	"	-,-	8.220,- 357,-	"	200,-	8.941,- 389,-	"	f. 180,-	7.980,- 347,-	"	-,-	8.014,- 348,-
Werk door derden(dorsen)												
Rogge	6 ha à 2,5 x f.22,50 =	f.338,=		6 ha à 2,5 x f.23,- =	f.345,=		8 ha à 2,5 x f.23,- =	f. 460,=		6 ha à 2,5 x f.22,50 =	f.338,=	
Haver	3 " à 3 x f.22,50 =	f.202,-	540,- 23,-	3 " à 3 x f.23,- =	f.207,-	552,- 24,-	4 " à 3 x f.23,- =	f. 276,-	736,- 32,-	3 " à 3 x f.22,50 =	f.202,-	540,- 23,-
Kosten werktuigen												
Onderhoud en aanschaffing		f.483,=			f.483,=			f. 483,=			f. 483,=	
Afschrijving	105/100 x f.567,- =	f.595,-		zie bijlage III	f.567,=		zie bijlage III	f. 567,-		105/100 x f.567,- =	f. 595,-	
Rente	105/100 x f.198,- =	f.208,-	1.286,- 56,-	2,4% van f.8235,- =	f.198,-	1.248,- 54,-	2,4% van f.8235,-	f. 198,-	1.248,- 54,-	105/100 x f.198,- =	f. 208,-	1.286,- 56,-
Veevoeder	aangekocht		200,- 9,-			200,- 9,-			200,- 9,-			200,- 9,-
Zaaizaad en pootgoed												
Rogge	6 ha à f.38,50 =	f.231,=		6 ha à f.38,=	f.228,=		8 ha à f.38,-	f. 304,=		6 ha à f.37,-	f. 222,=	
Haver	3 " à f.36,50 =	f.110,=		3 ha à f.37,-	f. 111,=		4 ha à f.37,-	f. 148,=		3 " à f.36,50	f. 110,=	
Fabrieksaardapp.	10,9 ha à f.205,- =	f.2235,=		10,9 ha à f.197,-	f.2147,=		8,2 ha à f.197,- =	f.1615,=		10,9 ha à f.205,-	f.2235,=	
Pootaardappelen	1,1 ha à f.305,- =	f. 336,=		1,1 ha à f.297,-	f. 327,=		0,8 ha à f.297,- =	f. 238,=		1,1 ha à f.305,-	f. 336,=	
Voederbieten	3 kg à f.2,- =	f. 6,=		3 kg à f.2,-	f. 6,=		idem	6,-		3 kg à f.2,-	f. 6,=	
Stoppelklaver	4 ha x 8 kg à f.6,- =	f. 192,=		4 x 8 kg à f.4,-	f. 128,=		"	128,=		4 ha x 8 kg à f.6,-	f. 192,=	
Stoppelknollen	0,5 ha x 3 kg à f.3,- =	f. 5,=		0,5 x 3 kg à f.3,50 =	f. 5,=		"	5,=		9 ha x 3 kg à f.3,-	f. 5,=	
Stoppelrogge	4 ha x 50 kg à f.20,- =	f. 40,-	3.155,- 137,-	4 x 50 kg à f.21,- =	f. 42,-	2.994,- 130,-	"	42,-	2.486,- 108,-	4 ha x 50 kg à f.20,- =	f. 40,-	13.148,- 137,-
	Transporteren		13.401,- 582,-			13.935,- 606,-			12.650,- 550,-			13.186,- 573,-

	A. Nacalculatie			B. Voorcalculatie			C. Voorcalculatie			D. Theoretische berekening		
	Oogst 1947 met 50 % aardappelen			Oogst 1949 met 50 % aardappelen			Oogst 1949 met 40 % aardappelen			Oogst 1947 met 50 % aardappelen		
	Omschrijving	Geh.bedr.	Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh.bedr.	Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh. bedr	Per ha cultgr	Omschrijving	Geh.bedr.	Per cult.
	Transport	13.401,-	582,-		13.935,-	106,-		12.650,-	550,-		13.186,-	573,
Meststoffen												
Stikstof												
Granen	9 ha x 80 kg à 77,5 ct =f. 553,-			9 x 80 kg à 77,5 ct =f. 558,-			12 x 80 kg à 77,5 ct =f.744,-			9 x 80 kg à 77,5 ct =f.558,-		
Aardappelen + voederb.	12,2 ha x 120 kg à 70 ct=f.1025,-			12,2 x 140 kg à 70 ct =f.1196,-			9,2 x 140 kg à 70 ct =f.902,-			12,2 x 140 kg à 70 ct=f.1196,-		
Grasland	1,8 ha x 80 kg à 70 ct =f. 101,-			1,8 x 120 kg à 70 ct =f. 151,-			1,8 x 120 kg à 70 ct =f.151,-			1,8 x 120 kg à 70 ct =f. 151,-		
Diversen	40 kg à 70 ct =f. 28,-	1.712,-	74,-	40 kg à 70 ct =f. 28,-	1.933,-	84,-	40 kg à 70 ct =f. 28,-	1.825,-	79,-	40 kg à 70 ct =f. 28,-	1.933,-	84,
Fosfaat	23 ha x 60 kg à 48 ct =	662,-	29,-	23 ha x 60 ha à 48 ct	662,-	29,-	23 ha x 60 ha à 48 ct	662,-	29,-	23 ha x 60 kg à 48 ct	662,-	29,
Kali												
Rogge	6 x 55 kg à 31 ct =f. 102,-			6 x 75 kg à 31 ct =f. 140,-			8 x 75 kg à 31 ct =f.186,-			6 x 75 kg à 31 ct =f. 140,-		
Haver	3 x 110 kg à 31 ct =f. 102,-			3 x 150 kg à 31 ct =f. 140,-			4 x 150 kg à 31 ct =f.186,-			3 x 150 kg à 31 ct =f. 140,-		
Aardappelen + voederb.	12,2 x 165 kg à 31 ct =f. 624,-			12,2 x 225 kg à 31 ct =f. 851,-			9,2 x 225 kg à 31 ct =f.642,-			12,2 x 225 kg à 31 ct=f. 851,-		
Grasland	1,8 x 80 kg à 31 ct =f. 45,-			1,8 x 120 kg à 31 ct =f. 67,-			1,8 x 120 kg à 31 ct =f. 67,-			1,8 x 120 kg à 31 ct =f. 67,-		
Diversen	40 kg à 31 ct =f. 12,-	885,-	39,-	60 kg à 31 ct =f. 19,-	1.217,-	53,-	60 kg à 31 ct =f. 19,-	1.100,-	48,-	60 kg à 31 ct =f. 19,-	1.217,-	53,
Overige meststoffen	23 ha à f. 10,- =	230,-	10,-	idem	230,-	10,-	idem	230,-	10,-	idem	230,-	10,
Pacht	23 ha à f. 93,-	2.139,-	93,-	23 ha à f. 95,-	2.185,-	95,-	23 ha à f. 95,-	2.185,-	95,-	23 ha à f. 93,-	2.139,-	93,
Overige kosten:												
Rente gewassen	f.325,-			f.325,-			f.325,-			f.325,-		
Rente vee	f. 86,-	411,-	18,-	f. 78,-	403,-	17,-	f. 78,-	403,-	17,-	f. 86,-	411,-	18
Diverse kosten:												
Granen	f. 61,-			f. 61,-			f. 82,-			f. 61,-		
Aardappelen	f. -,-1)			f.120,-			f. 90,-			f.120,-		
Rundvee en paarden	f.279,- 340,-			f.227,- 408,-			f.227,- 399,-			f.279,- 460,-		
Algemene kosten	23 ha x f.10,- 230,-	570,-	25,-	230,-	638,-	28,-	230,-	629,-	27,-	230,-	690,-	20
Totale kosten		20010,-	870,-		21.203,-	922,-		19.684,-	855,-		20.468,-	890
Ingecalculeerd voor handenarbeid boer												
Uurloon	2600 uur à 67 ct	1742,-	76,-	2600 uur à 73,5 ct	1.911,-	83,-	2600 uur à 73,5 ct	1.911,-	83,-	2600 uur à 67 ct	1.742,-	76
Sociale lasten	(23,5 - 5,9) = 17,6 %	307,-	13,-	17,6 %	336,-	16,-	17,6 %	396,-	15,-	17,6 %	307,-	13
Bedrijfspensioenfonds		-,-	-,-	1300 uur à 5 ct	65,-	3,-	1300 uur à 5 ct	65,-	3,-		-,-	-
Sociale lasten		-,-	-,-	17,6 % van f. 3250	6,-		17,6 % van f. 32,50	6,-			-,-	-
Totaal		2049,-	89,-		2.318,-	101,-		2.318,-	101,-		2.049,-	89

1) Voor Oogst '47 werden geen kosten berekend voor de bespuiting tegen de coloradokever

RENTABILITEITSBEREKENINGEN VOOR HET GEHELE STANDAARDBEDRIJF OOGST 1947 EN 1949

Opbrengsten	A. Nacalculatie		B. Voorcalculatie		C. Voorcalculatie		D. Theoretische berekening	
	Oogst 1947 met 50% aardappelen		Oogst 1949 met 50% aardappelen		Oogst 1949 met 40% aardappelen		Oogst 1947 met 50% aardappelen	
	Omschrijving	Geh.bedr. / Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh.bedr. / Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh.bedr. / Per ha cult.gr.	Omschrijving	Geh.bedr. / Per cult.
1. Rogge:								
Korrelopbrengst	6 ha à 2400 kg = 14400 kg		6 ha à 2900 kg = 17400 kg		8 ha à 2900 kg = 23200 kg		6 ha à 2900 kg = 17400 kg	
Hiervan zaaizaad e.b.	6 ha à 100 kg = 600		5 " à 150 " = 750		7 " à 150 " = 1050		5 " à 150 " = 750	
	4 ha à 50 kg = 200		4 " à 50 " = 200		4 " à 50 " = 200		4 " à 50 " = 200	
Hiervan veevoer	= 400	1200 "	= 400	1350 "	= 400	1650 "	= 400	1350 "
Resteert		13200 kg		16050 kg		21550 kg		16050 kg
	à f.20,-	2.640,- 115,-	à f.21,-	3.371,- 146,-	à f.21,-	4.526,- 197,-	à f.20,-	3.210,- 140,
2. Haver:								
Korrelopbrengst	3 ha à 3300 kg = 9900 kg		3 ha à 3700 kg = 11100 kg		4 ha à 3700 kg = 14800 kg		3 ha à 3700 kg = 11100 kg	
Hiervan zaaizaad	3 " à 50 " = 150		3 " à 50 " = 150		4 " à 50 kg = 200		3 " à 50 " = 150	
Hiervan veevoeder	2 x 1250 kg = 2500	2650 "	2 x 750 kg = 1500	1650 "	2 x 750 kg = 1500	1700 "	2 " à 750 " = 1500	1650 "
		7250 kg		9450 kg		13100 kg		9450 "
	à f.17,50	1.269,- 55,-	à f.17,50	1.654,- 72,-	à f.17,50	2.293,- 100,-	à f.17,50	1.654,- 72,
3. Fabrieksaardappelen:	10,9 ha à 34000 kg à f.4,80	17.789,- 773,-	10,9 ha à 29000 kg à f.4,75	15.015,- 653,-	8,2 ha à 29000 kg à f.4,75	11.296,- 491,-	10,9 ha à 29000 kg à f.4,75	15.015,- 653,
4. Zaaizaad en pootgoed 1950:								
Rogge (zie 1)	600 kg à f.22,- = f.132,-		750 kg à f.23,- = f.173,-		1050 kg à f.23,- = f.242,-		750 kg à f.22,- = f.165,-	
	200 " à f.20,- = " 40,-		200 " à f.21,- = " 42,-		200 " à f.21,- = " 42,-		200 " à f.20,- = " 40,-	
Haver (zie 2)	150 " à f.20,50 = " 31,-		150 " à f.20,- = " 30,-		200 " à f.20,- = " 40,-		150 " à f.20,50 = " 31,-	
Pootgoed	10,9 ha à f.205,- = "2235,-	2.438,- 106,-	10,9 ha à f.197,- = "2147,-	2.392,- 104,-	8,2 ha à f.197,- = "1615,-	1.939,- 84,-	10,9 ha à f.205,- = "2235,-	2.471,- 107
5. Opbrengst stro:								
Roggestro	6 ha à 3,5 ton = 21 ton		6 ha à 4,5 ton = 27 ton		8 ha à 4,5 ton = 36 ton		6 ha à 4,5 ton = 27 ton	
Haverstro	3 " à 3,3 " = 10 "		3 " à 3,8 " = 11,5"		4 " à 3,8 " = 15 "		3 " à 3,8 " = 11,5"	
	31 "		38,5"		51 "		38,5"	
Verbruikt in eigen bedrijf	4 "		4 "		4 "		4 "	
Resteert	27 t.à f.30,-	810,- 35,-	34,5 t.à f.30,-	1.035,- 45,-	47 t.à f.30,-	1.410,- 61,-	34,5 t.à f.30,-	1.035,- 45
6. Veeteeltopbrengst								
Melk	6000 l.à f.0,17 = f.1020,-		6000 l.à f.0,18 = f.1080,-		6000 l.à f.0,18 = f.1080,-		6000 l.à f.0,17 = f.1020,-	
Omzet en aanwas	" 200,-	1.220,- 53,-	" 200,-	1.280,- 56,-	" 200,-	1.280,- 56,-	" 200,-	1.220,- 53
7. Opbrengsten totaal per bedrijf en per ha		26.166,- 1137,-		24.747,- 1076,-		22.744,- 989,-		24.605,- 1070

Mindere opbrengst voor geval B.		
Rogge	6 ha à 100 kg à f.21,- = f.126,-	8 ha à 100 kg à f.21,- = f.168,-
Haver	3 " à 100 " à " 17,50 = " 53,-	4 " à 100 " à " 17,50 = " 70,-
Aardappelen	10,9 ha à 1000 kg à f.4,75 = " 518,-	8,2 ha à 1000 kg à f.4,75 = " 390,-
Totaal mindere opbrengst oogst 1949	f.697,- (f.30,- per ha)	f.628,- (f. 27,- per ha)

Bijlage VI A.

RENTABILITEITSOVERZICHT VAN DE VEENKOLONIALE BEDRIJVEN.
RESULTATEN UIT DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN VAN OOGST '47 IN VERGELIJKING MET DE RENTABILITEIT VAN HET STANDAARDBEDRIJF BIJ DE WERKELIJKE OPBRENGSTEN EN PRIJSVERHOUDINGEN VAN OOGST 1947.

	Resultaten bedrijfsboek-houding			Nacalculatie
	Gron. Veenkol.	Drentse Veenkol.	Overijs. Veenkol.	Standaardbedrijf (zie bijl V sub A)
1.Aantal bedrijven	20	10	9	
2.Gemiddelde bedrijfsgrootte	23,- ha	25,4 ha	25,9 ha	
I. Grondgebruik in % v.d. oppervl.cult.grond.				
1.Granen	39,6	31,3	42,1	39,1
2.Fabrieksaardappelen	27,-	34,3	24,5	47,4
3.Pootaardappelen	20,1	19,8	23,4	4,8
4.Suikerbieten	1,8	2,-	-,4	-,-
5.Overige gewassen	1,8	-,8	-,4	-,-
Totaal marktbare gewassen	90,3	88,2	90,8	91,3
6.Grasland	8,2	10,5	8,8	7,8
7.Voederbieten	1,-	1,-	-,4	-,9
8.Kunstweide + klaver	-,5	-,3	-,-	-,-
Totaal voedergewassen	9,7	11,8	9,2	8,7
II. Kosten per ha cultuurgrond.				
1.Loon en sociale lasten	457,-	504,-	445,-	357,-
2.Werk door derden	30,-	25,-	36,-	23,-
3.Afleveringskosten	9,-	13,-	9,-	-,-
4.Kosten werktuigen	62,-	56,-	62,-	56,-
5.Veevoeder	20,-	22,-	4,-	9,-
6.Zaaizaad en pootgoed	169,-	195,-	180,-	137,-
7.Aangekochte meststoffen	144,-	162,-	181,-	152,-
9.Pacht	97,-	88,-	75,-	93,-
10.Rente gewassen en vee	20,-	20,-	20,-	18,-
11.Keurloon en plombeerloon	16,-	14,-	20,-	-,-
12.Overige kosten	33,-	30,-	30,-	25,-
Totale kosten per ha	1057,-	1129,-	1062,-	870,-
III. Opbrengsten per ha cultuurgrond.				
1.Granen	193,-	137,-	238,-	170,-
2.Fabrieks- en cons.aardappelen	460,-	584,-	443,-	773,-
3.Pootaardappelen	375,-	366,-	458,-	-,-
4.Suikerbieten	25,-	27,-	-,-	-,-
5.Overige hoofdproducten	12,-	5,-	1,-	-,-
6.Opbrengsten stro	31,-	22,-	32,-	35,-
7.Verbruikt voor zaaiz. en pootgoed	114,-	150,-	123,-	106,-
Sub-totaal	1210,-	1291,-	1295,-	1084,-
8.Veeteelt a.Melk en rundvee	49,-	59,-	46,-	53,-
b.Overig vee	19,-	28,-	18,-	-,-
Sub-totaal	68,-	87,-	64,-	53,-
Totale opbrengsten per ha	1278,-	1378,-	1359,-	1137,-
IV. Result.per ha cultuurgrond.				
Winst	221,-	249,-	297,-	267,-
Berek.arbeidskosten voor boer + gezinsleden	130,-	126,-	94,-	89,-
Gezinsinkomen per ha cultuurgrond	351,-	375,-	391,-	356,-

Bijlage VI B

RENTABILITEITSOVERZICHT VAN HET STANDAARDBEDRIJF VAN 23 HA. VERMOEDELIJKE BEDRIJFSRESULTATEN, OOGST 1949 MET 50% EN 40% AARDAPPELEN IN HET BOUWPLAN IN VERGELIJKING MET DE THEORETISCHE BEREKENING VOOR OOGST 1947 (ZELFDE OPBRENGSTEN EN BEMESTING ALS VOOR OOGST 1949 BIJ DE PRIJSVERHOUDINGEN VAN OOGST 1947).

		Oogst '47, theoretische berekening, (zie bijl.V, sub D.) 50% aard.	Voorcalculatie Oogst 1949	
			50% aardappelen (zie bijl.V, sub B)	40% aardappelen (zie bijl.V, sub C)
I	Grondgebruik in % v.d. oppervl. cultuurgrond			
	1. Granen	39,1	39,1	52,2
	2. Fabrieksaardappelen	47,4	47,4	35,7
	3. Pootaardappelen	4,8	4,8	3,4
	Totaal marktbare gewassen	91,3	91,3	91,3
	4. Grasland	7,8	7,8	7,8
	5. Voederbieten	0,9	0,9	0,9
	Totaal voedergewassen	8,7	8,7	8,7
II	Kosten per ha cultuurgrond.			
	1. Loon en sociale lasten	348,-	389,-	347,-
	2. Werk door derden	23,-	24,-	32,-
	3. Kosten werktuigen	56,-	54,-	54,-
	4. Veevoeder	9,-	9,-	9,-
	5. Zaaizaad en pootgoed	137,-	130,-	108,-
	7. Aangekochte meststoffen	176,-	176,-	166,-
	8. Pacht	93,-	95,-	95,-
	9. Rente gewassen en vee	18,-	17,-	17,-
	10. Overige kosten	30,-	28,-	27,-
	Totale kosten per ha	f.890,-	f.922,-	f.855,-
III	Opbrengsten per ha cultuurgrond.			
	1. Granen	212,-	218,-	297,-
	2. Fabrieksaardappelen	653,-	653,-	491,-
	3. Opbrengsten stro	45,-	45,-	61,-
	4. Zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf voor volgende oogst	107,-	104,-	84,-
	Sub-totaal	1017,-	1020,-	933,-
	5. Veeteelt (melk en rundvee)	53,-	56,-	56,-
	Totale opbrengsten per ha	1070,-	1076,-	989,-
V	Resultaat per ha cultuurgrond.			
	1. Winst per ha	180,-	154,-	134,-
	2. Berekende arbeidskosten voor boer	89,-	101,-	101,-
	3. Inkomen boer per ha	269,-	255,-	235,-

Bijlage VII A.

VERGELIJKING VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN ROGGE VAN OOGST '46 EN '47 MET DIE VAN DE VOORCALCULATIE VAN OOGST '49.

	Resultaten bedrijfsboekh.		Voorcalculatie	
	Oogst '46	Oogst '47	Oogst '49	
	Groninger Veenkoloniën	Groninger-, Drentse- en Overijsselse Veenkoloniën	Veenkoloniën	
Indirecte bewerkingskosten	128,-	128,-	127,-	
Directe bewerkingskosten	171,-	161,-	171,-	
Kosten werktuigen: onderh. en aanschaf kl.gereedschap	18,-	17,-	17,-	
Afschrijving en rente	31,-	26,-	33,-	
Kosten van bewerking	348,-	332,-	348,-	
Kosten materialen: zaaizaad (incl.ontsmettings- en bestrijdingsmiddelen)	31,-	45,-	40,-	
Bindertouw	7,-	6,-	6,-	
Meststoffen: stikstof	50,-	69,-	62,-	
fosforzuur	16,-	33,-	29,-	
kali	10,-	18,-	23,-	
diversen	12,-	24,-	26,-	
Kosten materialen	126,-	195,-	186,-	
Pacht en onderhoud geb.	93,-	90,-	95,-	
Overige kosten: rente oml.kapitaal	15,-	15,-	15,-	
kosten N.A.K.	5,-	8,-	-,-	
diverse kosten	16,-	10,-	10,-	
Overige kosten	36,-	33,-	25,-	
Totaal bruto-kosten per ha	603,-	650,-	654,-	
Bijproduct: stro-opbrengst in gld. (Prijs per 1000 kg)	89,- (21,-)	108,- (30,-)	135,- (30,-)	
			Geval A	Geval B
Netto-kosten	514,-	542,-	519,-	519,-
Hoofdproduct: korrel-opbrengst in gld. (Prijs per 100 kg)	698,- (23,70)	543,- (22,25)	609,- (21,-)	588,- (21,-)
Winst per ha	184,-	1,-	90,-	69,-
Korrelopbrengst in kg per ha	2945 kg	2440 kg	2900 kg	2800kg
Kostprijs per 100 kg	f.17,45	f.22,21	f.17,90	f.18,54
Winst in % v.d.bruto-kosten	30,5 %	0,2 %	13,8 %	10,6 %

L.E.I.
366

VERGELIJKING VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HAVER VAN OOGST '46 EN '47 MET DIE VAN DE VOORCALCULATIE VAN OOGST '49.

	Resultaten bedrijfsboekhoud.		Voorcalculatie	
	Oogst 1946	Oogst 1947	Oogst 1949	
	Groninger Veenkoloniën	Groninger-, Drentse- en Overijsselse Veenkoloniën	Veenkoloniën	
Indirecte bewerkingskosten	128,-	128,-	127,-	
Directe bewerkingskosten	195,-	201,-	195,-	
Kosten werktuigen: onderh. en aanschaf kl. gereedschap	18,-	17,-	17,-	
Afschrijving en rente	31,-	26,-	33,-	
Kosten van bewerking	372,-	372,-	372,-	
Kosten materialen: zaaizaad (incl. ontsmetting e.a.)	46,-	50,-	39,-	
Bindertouw	7,-	6,-	6,-	
Meststoffen: stikstof	46,-	63,-	62,-	
fosforzuur	17,-	33,-	29,-	
kali	15,-	34,-	46,-	
diversen	13,-	23,-	26,-	
Kosten materialen	144,-	209,-	208,-	
Pacht en onderhoud gebouwen	93,-	90,-	95,-	
Overige kosten: rente bml. kapitaal	15,-	15,-	15,-	
kosten N.A.K.	3,-	5,-	-,-	
diverse kosten	13,-	10,-	10,-	
Overige kosten	31,-	30,-	25,-	
Totaal bruto-kosten per ha	640,-	701,-	700,-	
Bijproduct: stro-opbrengst in gld. (Prijs per 1000kg)	81,- (21,-)	109,- (30,-)	114,- (30,-)	
Netto-kosten	559,-	592,-	Geval A 586,-	Geval B 586,-
Hoofdproduct: korrel-opbrengst in gld. (Prijs per 100 kg)	631,- (19,37)	666,- (19,88)	648,- (17,50)	630,- (17,50)
Winst per ha	72,-	74,-	62,-	44,-
Korrelopbrengst in kg per ha	3258 kg	3350 kg	3700 kg	3600 kg
Kostprijs per 100 kg	f. 17,16	f. 17,67	f. 15,84	f. 16,28
Winst in % van de bruto-kosten	11,3%	10,6%	8,9%	6,3%

Bijlage VII C.

VERGELIJKING VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN FABRIEKSAARDAPPELEN VAN OOGST '46 EN '47 MET DIE VAN DE VOORCALCULATIE VAN OOGST '49.

	Resultaten bedrijfsboekhoud.		Voorcalculatie	
	Oogst 1946	Oogst 1947	Oogst 1949	
	Groninger Veenkoloniën	Groninger-, Drentse Veenkoloniën	Veenkoloniën	
Indirecte bewerkingskosten	128,-	128,-	127,-	
Directe bewerkingskosten	490,-	464,-	424,-	
Kosten werktuigen: onderhoud en aanschaf kl. gereedschap	20,-	22,-	24,-	
Afschrijving en rente	19,-	19,-	36,-	
Kosten van bewerking	657,-	633,-	611,-	
Kosten materialen: pootgoed	176,-	264,-	197,-	
bestrijdingsmiddelen	1,-	-,-	19,-	
Meststoffen: stikstof	94,-	86,-	98,-	
fosforzuur	22,-	31,-	29,-	
kali	26,-	48,-	70,-	
diversen	28,-	32,-	26,-	
Kosten materialen	347,-	461,-	430,-	
Pacht en onderhoud gebouwen	93,-	90,-	95,-	
Overige kosten: rente omlopend kapitaal	15,-	15,-	15,-	
diverse kosten	9,-	11,-	10,-	
Overige kosten	24,-	26,-	25,-	
Totale bruto-kosten per ha	1121,-	1210,-	Geval A 1161,-	Geval B 1161,-
Hoofdproduct: opbrengst in gld.	1239,-	1684,-	1378,-	1330,-
(Prijs per 100 kg)	(4,81)	(4,81)	(4,75)	(4,75)
Winst per ha	118,-	474,-	217,-	169,-
Opbrengst in kg per ha	25750 kg	35000 kg	29000kg	28000kg
Kostprijs per 100 kg	f. 4,35	f. 3,46	f. 4,00	f. 4,15
Winst in % v.d. bruto-kosten	10,5%	39,2%	18,7%	14,6%

Bijlage VIII A.

VERGELIJKING VAN DE INDIRECTE BEWERKINGSKOSTEN PER HA BOUWLAND VAN OOGST 1946 EN 1947 MET DIE VAN DE VOORCALCULATIE VAN OOGST 1949.

	Resultaten bedrijfsboekhouding Groninger, Drentse en Overijsselse Veenkol.		Voorcalculatie
Oogstjaar	Oogst '47	Oogst '48	Oogst '49
I. Grondbewerking: a. loon	26,79	27,45	29,40
b. sociale lasten	6,30	6,45	6,90
1. Totaal arbeidskosten	33,09	33,90	36,30
2. Paarde- en trekkerkosten	31,09	27,08	25,-
3. Diensten van derden	0,47	1,98	-,-
Totaal grondbewerking (afgerond)	65,-	63,-	61,-
		Boekjaar 1947/48	
II. Overige indirecte bewerkingskosten.			
a. Loon - drooghouden en drainage		19,69	49,80
bemesting (excl. uitstrooien N)		9,46	
onderhoud door eigen personeel		17,39	
b. Sociale lasten		10,94	11,70
1. Totaal arbeidskosten		57,48	61,50
2. Paarde- en trekkerkosten		5,84	4,50
3. Drainagematerialen		0,36	-,-
Totaal overige indirecte bewerkingskosten (afgerond)		64,-	66,-
Totaal I en II		128,-	127,-

VERGELIJKING VAN DE DIRECTE BEWERKINGSKOSTEN PER HA VAN ROGGE VAN OOGST 1946 EN 1947 MET DIE VAN DE VOORCALCULATIE VAN OOGST 1949

	Resultaten bedrijfsboek-houdingen		Voorcalculatie
Oogstjaar	oogst 1946	oogst 1947	oogst 1949
Gebied:	Groninger Veenkol.	Grcn.Dr. en Over.Veenkol.	Veenkolo-niën
I. Zaaien a. uurloon	4,04	4,46	5,15
b. sociale lasten	0,95	1,05	1,21
1. arbeidskosten	4,99	5,51	6,36
2. paarde- en trekkerkosten	4,75	4,38	3,50
Totaal zaaien	9,74	9,89	9,86
II. Verplegen a. uurloon	4,85	5,53	7,50
b. sociale lasten	1,14	1,30	1,91
1. arbeidskosten	5,99	6,83	9,41
2. paarde- en trekkerkosten	2,60	1,76	2,-
3. diensten van derden	-,-	0,41	-,-
Totaal verplegen	8,59	9,-	11,41
III. Oogsten a. uurloon	41,08	39,41	50,64
accoordloon	1,30	3,37	-,-
b. sociale lasten	9,96	10,05	13,50
1. arbeidskosten	52,34	52,83	64,14
2. paarde- en trekkerkosten	25,42	17,27	17,-
3. diensten van derden	2,54	4,85	-,-
Totaal oogsten	80,30	74,95	81,14
IV. Dorsen a. uurloon	3,98	4,41	4,56
b. sociale lasten	0,94	1,03	1,22
1. arbeidskosten	4,92	5,44	5,78
2. paarde- en trekkerkosten	0,26	0,42	-,-
3. diensten van derden	56,48	54,08	58,-
Totaal dorsen	61,66	59,94	63,78
V. Bewaren en afleveren			
a. uurloon	2,02	3,03	3,04
b. sociale lasten	0,47	0,71	0,81
1. arbeidskosten	2,49	3,74	3,85
2. paarde- en trekkerkosten	0,65	0,57	1,-
3. vracht en weegloon	4,45	1,28	-,-
Totaal bewaren en afleveren	7,59	5,59	4,85
VI. Droog- en schoningskosten	3,03	1,47	-,-
Totaal directe bewerkingskosten (afgerond)	171,-	161,-	171,-

Bijlage VIII C.

VERGELIJKING VAN DE DIRECTE BEWERKINGSKOSTEN PER HA VAN HAVER VAN OOGST 1946 EN 1947 MET DIE VAN DE VOORCALCULATIE VAN OOGST 1949.

		Resultaten bedrijfsboekhouding		Voorcalculatie
Oogstjaar		Oogst 1946	Oogst 1947	Oogst 1949
Gebied:		Groninger Veenkoloniën	Gron .Dr. em Ov. Veenkol.	Veenkoloniën
I. Zaaien	a. uurloon	6,03	5,35	6,61
	b. sociale lasten	1,42	1,25	1,55
	1. arbeidskosten	7,45	6,60	8,16
	2. paarde- en trekkerkosten	6,11	4,76	4,50
	Totaal zaaien	13,56	11,36	12,66
II. Verplegen	a. uurloon	11,23	8,96	14,85
	b. sociale lasten	2,64	2,11	3,65
	1. arbeidskosten	13,87	11,07	18,50
	2. paarde- en trekkerkosten	4,68	2,83	3,-
	3. diensten van derden	-,-	1,17	-,-
	Totaal verplegen	18,55	15,07	21,50
II. Oogsten	a. uurloon	48,73	49,29	50,64
	accoordloon	-,-	4,33	-,-
	b. sociale lasten	11,45	12,60	13,50
	1. arbeidskosten	60,18	66,22	64,14
	2. paarde- en trekkerkosten	23,55	22,38	17,-
	3. diensten van derden	4,74	4,70	-,-
	Totaal oogsten	88,47	93,30	81,14
IV. Dorsen	a. uurloon	6,90	5,32	4,56
	b. sociale lasten	1,62	1,25	1,22
	1. arbeidskosten	8,52	6,57	5,78
	2. paarde- en trekkerkosten	0,72	0,33	-,-
	3. diensten van derden	61,93	65,62	69,-
	Totaal dorsen	71,17	72,52	74,78
V. Bewaren en afleveren				
	a. uurloon	1,50	3,91	3,04
	b. sociale lasten	0,35	0,92	0,81
	1. arbeidskosten	1,85	4,83	3,85
	2. paarde- en trekkerkosten	0,26	1,38	1,-
	3. vracht en weegloon	1,38	0,36	-,-
	Totaal bewaren en afleveren	3,49	6,57	4,85
VI. Droog- en schoningskosten		-,-	1,76	-,-
Totaal directe bewerkingskosten (afgerond)		195,-	201,-	195,-

L.E.I.
366.

VERGELIJKING VAN DE DIRECTE BEWERKINGSKOSTEN PER HA VAN DE FABRIEKS-AARDAPPELEN VAN OOGST 1946 EN 1947 MET DIE VAN DE VOORCALCULATIE VAN OOGST 1949.

		Resultaten bedrijfsboekhouding		Voorcalculatie
Oogstjaar		Oogst 1946	Oogst 1947	Oogst 1949
Gebied:		Groninger Veenkoloniën	Gron. en Drentse Veenkol.	Veenkoloniën
I. Poten	a. uurloon	35,07	33,51	31,60
	b. sociale lasten	8,24	7,88	7,43
1. arbeidskosten		43,31	41,39	39,03
2. paarde- en trekkerkosten		5,98	7,81	4,-
Totaal poten		49,29	49,20	43,03
II. Verplegen	a. uurloon	51,41	47,93	55,40
	accoordloon	0,48	-,-	-,-
	b. sociale lasten	12,19	11,26	14,75
1. arbeidskosten		64,08	59,19	70,15
2. paarde- en trekkerskosten		18,33	15,29	16,-
3. diensten van derden		-,-	0,32	-,-
Totaal verplegen		82,41	74,80	86,15
III. Oogsten	a. uurloon	19,03	26,18	7,60
	accoordloon	212,07	178,79	183,-
	b. sociale lasten	44,77	40,12	40,55
1. arbeidskosten		275,87	245,09	231,15
2. paarde- en trekkerkosten		12,28	11,82	2,-
3. diensten van derden		-,-	2,12	-,-
Totaal oogsten		288,15	259,03	234,15
IV. Bewaren en afleveren				
	a. uurloon	42,82	48,66	38,-
	b. sociale lasten	10,06	11,44	10,18
1. arbeidskosten		52,88	60,10	48,18
2. paarde- en trekkerkosten		16,15	17,92	12,-
3. vracht		1,16	3,06	-,-
Totaal bewaren en afleveren		70,19	81,08	60,18
Totaal directe bewerkingskosten (afgerond)		490,-	464,-	424,-

L.E.I.
366.